

SOCIAAL WERK DE SCHANS

MONITOR 2022

INHOUDSOPGAVE

1. ONDERZOEKSVERANTWOORDING	5
2. ONDERZOEKSRESULTATEN	15
Werkwijze Sociaal Werk De Schans	16
Kwetsbare inwoners	22
Echtscheiding en huiselijk geweld	34
Sterke buurten	43
Armoede en arbeidsparticipatie	51

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

1. INLEIDING

Sociaal Werk De Schans voert het sociaal werk uit in de gemeente Westerkwartier. Onderdeel van de opdracht is de monitoring van de ontwikkelingen in het gebied, de activiteiten van Sociaal Werk De Schans en (waar mogelijk) de impact van de inzet van Sociaal Werk De Schans.

Sociaal Planbureau Groningen (onderdeel van CMO STAMM) voert als onderaannemer van Sociaal Werk De Schans het onderdeel Onderzoek Basisondersteuning Westerkwartier uit. Sociaal Planbureau Groningen heeft het onderzoeksplan opgesteld voor de periode 2019-2023.

De gemeente heeft in haar opdracht aan Sociaal Werk De Schans verschillende doelen benoemd. Elk jaar wordt gezamenlijk door Sociaal Werk De Schans, de gemeente en het Sociaal Planbureau Groningen gekeken welke thema's op dat moment de focus van het onderzoek zouden moeten hebben¹. De thema's van dit jaar zijn kwetsbare inwoners, echtscheidingen & huiselijk geweld, sterke buurten en armoede & arbeidsparticipatie. Armoede & arbeidsparticipatie is een thema dat vanwege de hoge inflatie in 2022 opnieuw onder de loep wordt genomen.

Dit onderzoeksrapport biedt een overzicht van de resultaten van het onderzoek in 2022. De rapportage bestaat uit verschillende onderdelen, te weten:

Hoofdrapport

1. De onderzoeksverantwoording (die u nu voor zich heeft).
2. Een beschrijving van de werkwijze van Sociaal Werk De Schans.
3. Vier feitenbladen waarin de onderzoeksresultaten op verschillende thema's uiteen worden gezet en worden samengevat en geduid.

Bijlage

- i. Managementsamenvatting
- ii. Maatschappelijke opgaven gemeente Westerkwartier en de inzet van Sociaal Werk De Schans (ook online)

In deze onderzoeksverantwoording worden de onderzoeksactiviteiten en gebruikte bronnen verder toegelicht. Bovendien is er een leeswijzer voor de feitenbladen opgenomen.

2. VRAAGSTELLING

Thema's en bijbehorende doelen

De gemeente heeft in de opdracht aan Sociaal Werk De Schans verschillende leer-, prestatie- en preventiedoelen benoemd. De verschillende doelen die de gemeente heeft benoemd zijn in te delen

¹ Deze vier thema's zijn gezamenlijk op basis van uitgebreide gesprekken met de gemeente en de perspectiefnota van de gemeente Westerkwartier en gesprekken met Sociaal Werk gekozen als focus voor 2021. Gedurende de looptijd van de onderzoeksopdracht zijn alle thema's uit de opdracht van de gemeente behandeld.

in thema's. Elk jaar wordt gezamenlijk door Sociaal Werk De Schans, de gemeente en het Sociaal Planbureau Groningen gekeken welke thema's op dat moment de focus van het onderzoek zouden moeten hebben. Gedurende de looptijd van de onderzoeksopdracht worden uiteindelijk alle thema's en daarmee alle doelen uit de opdracht van de gemeente behandeld.

Op basis van uitgebreide gesprekken met de gemeente en de perspectiefnota van de gemeente Westerkwartier en gesprekken met Sociaal Werk De Schans is voor 2022 de volgende prioritering gekozen:

- Kwetsbare inwoners
- Echtscheidingen & huiselijk geweld
- Sterke buurten
- Armoede & arbeidsparticipatie

Bij deze thema's horen leer-, prestatie- en preventiedoelen die zijn opgesteld in de opdracht van de gemeente. Leerdoelen zijn gericht op het verkrijgen van inzicht. Bij de prestatiedoelen draait het om het bereiken van resultaten en bij de preventiedoelen gaat het om het bereiken van resultaten die nadrukkelijk preventief van aard zijn.

Doelen uit de opdracht

De in de opdracht geformuleerde leer-, prestatie- en preventiedoelen zijn in overleg met de gemeente en Sociaal Werk De Schans door de onderzoekers vertaald om ze geschikt te maken voor onderzoek. De strekking van de doelen is daarmee gelijk gebleven. In het overzicht Doelen Inspanningen Netwerk (DIN) zijn de doelen zoals opgenomen in de opdracht en zoals geformuleerd voor het onderzoek terug te vinden². Daarnaast is in de aanbiedingsbrief een link naar een overzicht van de 'Maatschappelijke Opgave' in de gemeente Westerkwartier opgenomen. In dit overzicht worden de onderzochte thema's van maatschappelijke context voorzien en wordt de inzet van Sociaal Werk De Schans uitgelicht. Zo biedt dit overzicht een terugblik op alle onderzochte thema's over de jaren 2020, 2021 en 2022.

Bij de vier thema's van het onderzoek over 2022 horen de volgende doelen³:

Kwetsbare inwoners

1. Inzicht in de activiteiten die van invloed zijn op de eenzaamheidsgevoelens van de inwoners.
2. Het aantal inwoners dat zich eenzaam voelt in het Westerkwartier daalt.
3. Het aantal inwoners met een verslaving daalt.
4. Inzicht in hoe mentaal kwetsbare inwoners ondersteund kunnen worden en betrokken bij de samenleving.
5. Inwoners en organisaties in Westerkwartier worden volgens een evidence based methode ondersteund in de omgang met dorp- en of buurtgenoten met een mentale kwetsbaarheid.
6. Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij zorgen en overlast.

² Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans (2021). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

³ Hier worden de doelen genoemd zoals die in de DIN zijn vertaald door de onderzoekers.

7. Inwoners ervaren een zinvolle dagbesteding.

Echtscheidingen & huiselijk geweld

1. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor individuele ondersteuning bij ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheidingen.
2. Medewerker van Sociaal Werk de Schans zijn bekend met de Landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het signaleren van huiselijk geweld.

Sterke buurten

1. Inwoners waarderen hun buurt als leefomgeving positief.
2. Het aantal inwoners dat bereid is een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de buurt stijgt.
3. Behoud score voor sociaal-cultureel kapitaal.

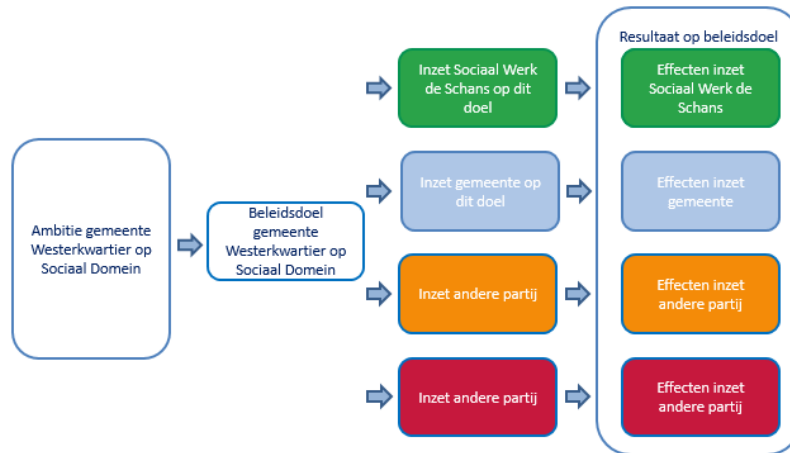
Armoede & arbeidsparticipatie

1. Inzicht in doelgroepen die momenteel ondersteuning krijgen bij de financiële problemen en op welke manier.
2. Inzicht in het aanbod ter bestrijding van armoede en op welke punten het aanbod kan worden aangepast of aangevuld.
3. Het aantal kinderen dat in de gemeente Westerkwartier opgroeit in armoede neemt af.
4. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van voorzieningen die onder de P-wet vallen verminderd kunnen worden.
5. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van bijstandsuitkeringen verminderd kunnen worden.

Onderzoeksvraag

Het huidige onderzoek richt zich specifiek op de inzet van Sociaal Werk De Schans op de verschillende thema's binnen het sociaal domein. Echter, de hierboven genoemde doelen zijn voor een deel algemeen geformuleerd en een antwoord op die doelen zegt iets over de gezamenlijke inzet van alle organisaties die actief zijn in de gemeente. Of anders gezegd, "één aanbieder kan niet individueel verantwoordelijk worden gehouden voor het bereiken van een maatschappelijk resultaat (NJI)" ⁴. Niet alleen werken verschillende organisaties tegelijk aan gemeenschappelijke maatschappelijk doelen, ook spelen er vele externe factoren een rol. Hoe de gezamenlijke inzet bijdraagt aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen wordt in figuur 1 ook nog eens schematisch weergegeven.

⁴ Driedonks, M., Udo, N., Batyreva, I. & Ooms H. (2019). *Zo werkt u met het Kwaliteitskompas*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Figuur 1: gezamenlijke inzet betrokken partijen (Sociaal Planbureau Groningen, 2021)

Gezien het feit dat Sociaal Werk De Schans vraaggericht werkt, zijn de activiteiten die ze doet continu aan verandering onderhevig. Vraagstukken van inwoners, ontwikkelingen in de gemeente, maar vooral ook uitkomsten van evaluaties vragen om nieuwe activiteiten en soms om aanpassing van activiteiten. Dit onderzoek is uitgevoerd op een bepaald moment in deze cyclus (zie figuur 2) en geeft daarom alleen een beeld van dat bepaalde moment.

Figuur 2: werkcyclus Sociaal Werk De Schans (Sociaal Planbureau Groningen, 2021)

Dit onderzoek richt zich dus specifiek op de inzet van Sociaal Werk De Schans in 2022 op de verschillende thema's.

De onderzoeksvraag is: **“Wat is de impact van de inzet van Sociaal Werk De Schans op de thema's die de gemeente in de opdracht benoemt?”**

De impact van Sociaal Werk De Schans wordt weergegeven aan de hand van vier componenten:

1. Werkwijze

De impact van Sociaal Werk De Schans in Westerkwartier is niet alleen een resultaat van *wat* Sociaal Werk De Schans doet, maar ook *hoe* Sociaal Werk De Schans werkt. Daarom beschrijven we bij elk onderzoeksthema de werkwijze van Sociaal Werk De Schans op basis van gesprekken met medewerkers aangevuld met literatuur.

2. Samenwerking

Sociaal Werk De Schans werkt samen met partners in het veld, verbindt partners en zet expertise in. Dit vormt daarmee eveneens deel van de impact.

3. Individuele trajecten

We volgen hierin de adviezen van het NJI en Movisie om een basisset indicatoren te hanteren waarmee de directe effecten van voorzieningen in het sociaal domein gemonitord kunnen worden.⁵ De basisset indicatoren omvat de volgende gegevenselementen:

- bereik,
- inwonertevredenheid, en
- doelrealisatie of mate waarin zelfredzaamheid is toegenomen.

4. Collectieve activiteiten

2022 is het eerste jaar waarin medewerkers van Sociaal Werk De Schans een impactmeting van de collectieve activiteiten registreren. Deze manier van registreren is nog volop in ontwikkeling waardoor niet voor alle collectieve activiteiten dezelfde gegevens zijn geregistreerd. In dit rapport presenteren we de impact van collectieve activiteiten aan de hand van dezelfde indicatoren als voorgaande jaren:

- Bereik
- Curatieve of preventieve aard van de activiteit
- Belangrijkste dimensies van Positieve Gezondheid⁶

Deze indicatoren worden aangevuld met de indicator 'kracht van de groep' (indien dit geregistreerd is).

3. DATABRONNEN EN ONDERZOEKSMETHODEN

Om inzicht te geven in de effecten van Sociaal Werk De Schans op de leer-, prestatie- en preventiedoelen van de gemeente en op de hoofdvraag zijn verschillende methoden van onderzoek en databronnen gebruikt. In dit rapport combineren we invalshoeken vanuit wetenschap, de praktijk en de ervaringen van inwoners. Zo geven onze bevindingen weer in hoeverre Sociaal Werk De Schans werkt op basis van evidence-based practice, nader toegelicht in het hoofdstuk Werkwijze (pagina 18).

Doelen Inspanningen Netwerk (DIN)

Sociaal Werk De Schans werkt vraaggericht. Dat houdt in dat de activiteiten van Sociaal Werk De Schans veranderen. Immers, wanneer er gedurende het jaar een vraag in de samenleving ontstaat, speelt Sociaal Werk De Schans daar – binnen de kaders van de opdracht – op in. Dit betekent dat de inspanningen in de DIN ieder jaar worden aangepast aan de maatschappelijke situatie van dat moment. In samenwerking met Sociaal Werk De Schans wordt de DIN daarom ieder jaar geüpdatet, zodat we zicht krijgen op nieuwe en afgeronde activiteiten.

⁵ Movisie. Kwaliteitskompas sociaal domein. Utrecht. Movisie

⁶ Het is aannemelijk dat effecten op één dimensie van Positieve Gezondheid ook bijdragen aan effecten op andere dimensies. Een activiteit kan daardoor aan meer dimensies bijdragen dan er worden genoemd in dit rapport.

Registraties Sociaal Werk De Schans

Sociaal Werk De Schans is in 2019 begonnen met de registratie van individuele ondersteuningstrajecten. In de trajecten wordt Positieve Gezondheid als uitgangspunt gebruikt. De inwoner zegt bij de start van het ondersteuningstraject aan welke dimensie hij of zij wil werken. Vervolgens vertaalt de professional het intakegesprek naar de ZRM. Dit heeft als reden dat Positieve Gezondheid een gesprekstool is, maar geen meetinstrument⁷. Met de ZRM kan wel worden gemeten. Sociaal Werk De Schans registreert op welke dimensie van Positieve Gezondheid een inwoner aan de slag wil en hoe de inwoner volgens de professional scoort op de ZRM. De data die deze registraties opleveren, worden gebruikt om uitspraken doen over de hulpvragen van cliënten en over de ontwikkelingen van inwoners gedurende een traject. Deze data biedt de mogelijkheid om te kijken wat de ontwikkeling was van een inwoner die deelgenomen heeft aan een individueel traject. Het is echter geen bewijs voor een oorzakelijke relatie.

Sociaal Werk De Schans registreert eveneens het bereik van de collectieve activiteiten. Het gaat dan om de aantallen deelnemers. De data die deze registratie oplevert, is gebruikt om uitspraken te doen over het bereik van activiteiten.

Focusgroepen en gesprekken met medewerkers Sociaal Werk De Schans

In het eerste kwartaal van 2023 zijn 5 focusgroepen gehouden om zicht te krijgen op de werkwijze, activiteiten van Sociaal Werk De Schans en de effecten die deze activiteiten hebben op inwoners en samenwerkingspartners. Deze focusgroepen werden gehouden met de gebiedsteams in Leek, Marum en Grootegast⁸, het coördinatieteam (bestaande uit onder anderen de coördinator OCO, de cultuurcoach, de mantelzorgcoördinator en de vrijwilligerscoördinator) en het team van medewerkers betrokken bij de pilot echtscheidingen. De focusgroepen gaven ons een zeer gedetailleerd beeld van zowel de werkwijze, de activiteiten als de effecten op inwoners en samenwerkingspartners die Sociaal Werk De Schans bewerkstelligt.

Daarnaast vonden er gedurende de eerste helft van 2023 regelmatig gesprekken plaats met diverse samenstellingen van het managementteam. In deze gesprekken werden de (voorlopige) resultaten van het onderzoek tegen het licht gehouden en voorzien van belangrijke contextinformatie. Op deze manier zijn de registraties en andere inzichten in de effecten van Sociaal Werk De Schans altijd geïnterpreteerd vanuit de context van het sociaal werk.

Secundaire data

Gedurende het onderzoek zijn cijfers uit openbare en lokale bronnen gehaald die betrekking hebben op de doelen van de gemeente. Deze bronnen zijn geanalyseerd en verwerkt tot figuren. De cijfers laten zowel de huidige situatie zien als de ontwikkeling over een aantal jaren.

⁷ Flinterman, F., Lauriks, S., de Wit, M., Cremer, S., Fassaert, T., Verhoeff, A., & Manshanden, J. (2019). Mijn Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheid-Matrix. TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 97(7-8), 160-164.

⁸ Vanwege personele wisselingen heeft gebiedsteam Zuidhorn niet deelgenomen aan de focusgroepen

Literatuurstudie

Sommige aspecten van de impact van Sociaal Werk De Schans zijn niet goed te meten door middel van registraties of andere databronnen. In zulke gevallen baseren we onze impactanalyse op literatuuronderzoek, waarnaar wordt verwezen in voetnoten.

4. LEESWIJZER

Allereerst bestaat de rapportage uit deze onderzoeksverantwoording. Hierop volgt een beschrijving van de werkwijze van Sociaal Werk De Schans en de feitenbladen die de impact van Sociaal Werk De Schans op de verschillende thema's beschrijven.

Op ieder thema dat dit jaar de focus heeft zijn gegevens verzameld. Deze worden in een feitenblad weergegeven. In de feitenbladen worden alle onderzoeksresultaten samengevat en geduid. De feitenbladen zijn op de volgende manier opgebouwd:

- Leer-, preventie- en prestatiedoelen, aangevuld met thematische cijfers over de maatschappelijke situatie in het Westerkwartier.
- Werkwijze
- Activiteiten verdeeld over vier categorieën; Samenwerking en doorverwijzingen, individuele hulpverlening, collectieve activiteiten, inzet van expertise.
- Samenwerking en inzet van expertise
- Individuele trajecten
- Collectieve activiteiten
- Samenvatting en duiding

5. VAN ACTIVITEITEN NAAR EFFECTEN EN IMPACT

De onderzoeksmethoden zoals die hierboven beschreven zijn bieden ons inzicht in de effecten die Sociaal Werk De Schans heeft op diverse maatschappelijke opgaven in de gemeente Westerkwartier (zie figuur 3). Om deze effecten concreet te maken vertrekken we altijd vanuit de activiteiten die medewerkers van Sociaal Werk De Schans ondernemen. Dit zijn, zoals beschreven, de samenwerking en doorverwijzingen, individuele hulpverlening, collectieve activiteiten, inzet van expertise.

Vervolgens brengen we (waar mogelijk) de omvang van de groepen inwoners en samenwerkingspartijen in kaart die worden bereikt door middel van deze activiteiten. Dankzij registraties van Sociaal Werk De Schans en onderbouwing uit literatuur en secundaire bronnen kunnen we bepalen welke effecten de inspanningen van Sociaal Werk De Schans hebben gehad op deze groepen. Vervolgens kunnen we een gevolgtrekking maken voor de maatschappelijke impact die deze effecten maken op de door de gemeente gestelde doelen in de DIN.

De maatschappelijke impact houden we tegen het licht van maatschappelijke ontwikkelingen in de gemeente Westerkwartier (zie het [Dashboard Maatschappelijke Opgaven](#) voor een uiteenzetting van deze ontwikkelingen). Dit betekent echter niet dat de maatschappelijke ontwikkelingen volledig zijn toe te schrijven aan de inspanningen van Sociaal Werk De Schans⁹. Zoals eerder aangehaald; er zijn vele maatschappelijke partijen actief op de thema's waar Sociaal Werk De Schans ook aan werkt. Zo kan het dat bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen ongunstig zijn, maar dat Sociaal Werk De Schans wel degelijk een positieve impact maakt. In het afgelopen jaar (2022) zijn bijvoorbeeld meer mensen zich zorgen gaan maken over hun financiën. Secundaire bronnen onderschrijven dit. Sociaal Werk De Schans heeft echter ingespeeld op deze maatschappelijke ontwikkeling door extra inzet te plegen op het ondersteunen van inwoners met financiële vragen. Zo maakte Sociaal Werk De Schans, ondanks toegenomen zorgen in de samenleving, een waardevolle impact.

Figuur 3: Redenering onderzoek met bijbehorende methoden van onderzoek (Sociaal Planbureau Groningen, 2023)

⁹ Jakobs, G. (2014). <https://www.socialevraagstukken.nl/de-derde-weg-in-evaluatieonderzoek/>

ONDERZOEKSRISULTATEN

WERKWIJZE SOCIAAL WERK DE SCHANS

Om de impact van Sociaal Werk De Schans in gemeente het Westerkwartier goed te begrijpen is het belangrijk een beeld te hebben over de visie waaruit Sociaal Werk De Schans werkt, welke missie de organisatie nastreeft en hoe de werkwijze wordt onderbouwd door kennis en ervaringen.

Op de website van Sociaal Werk De Schans staat het volgende geschreven over de missie en visie:

Visie

Bij Sociaal Werk De Schans gaan we uit van de eigen kracht en talenten van mensen. Soms heeft iemand een steuntje in de rug nodig om zelf de regie te hebben en grip te houden over zijn of haar eigen leven. Dan bieden wij ondersteuning en hulp. We richten ons daarbij op wat iemand plezierig vindt, belangrijk vindt en wat iemand graag zou willen.

Wij werken samen met inwoners aan initiatieven in buurt en dorp. We hechten veel waarde aan ontmoeten, betrekken en samenwerken. We brengen mensen en organisaties bij elkaar en werken samen met andere partijen, zoals vrijwilligers, verenigingen, huisartsen, gemeenten, zorginstellingen en woningcorporaties.

Missie

Onze missie is inwoners ondersteunen en motiveren om vanuit eigen kracht en hun talenten regie te nemen over hun leven en met elkaar te zorgen voor een leefbare, sterke samenleving. Inwoners bij hun initiatieven adviseren en begeleiden is ons uitgangspunt.

Onze missie zie je duidelijk terug in onze naam. Een schans biedt historisch gezien bescherming en is een omgeving waar inwoners met en voor elkaar zorgen voor een veilige en zorgzame samenleving.

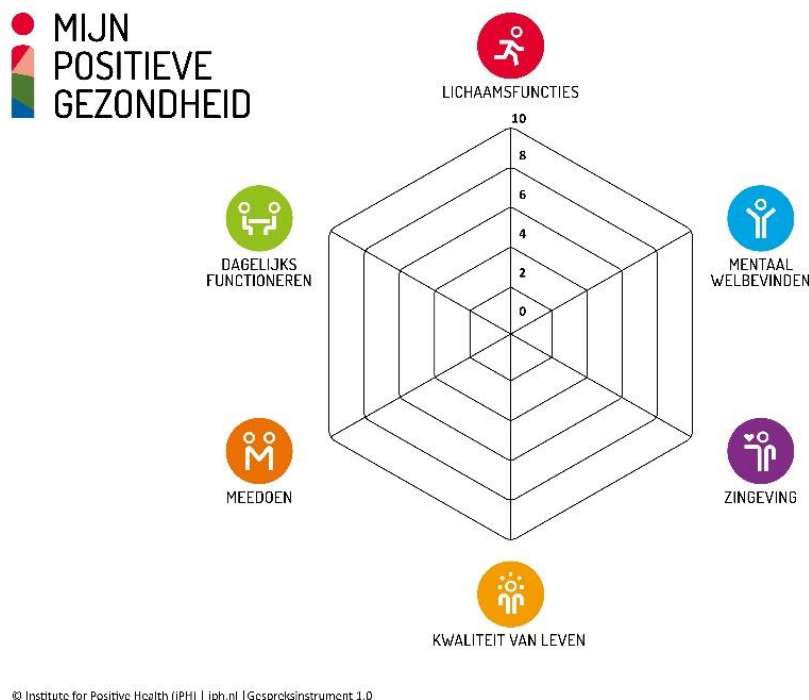
Sociaal Werk De Schans zet dus nadrukkelijk in op de eigen kracht van de inwoner en sluit in haar werkwijze aan op de beleefwereld van de inwoner. Er is dan ook niet één werkwijze die voor elke inwoner passend is – elke inwoner verdient maatwerk. Omdat elk ondersteuningstraject uniek is vraagt dit om een zekere mate flexibiliteit van de medewerkers van Sociaal Werk De Schans. Naast flexibiliteit zijn er andere duidelijke kernwaarden die van toepassing zijn op de manier waarop Sociaal Werk De Schans te werk gaat, zoals respectvolle bejegening van inwoners en inlevingsvermogen. In alle verscheidenheid zijn alle ondersteuningstrajecten een gelijkwaardige samenwerking tussen hulpverlener en inwoner die vragen om een sterk inlevingsvermogen van medewerkers van Sociaal Werk De Schans.

Sociaal Werk De Schans baseert haar werkwijze op bestaande kennis op het gebied van sociaal werk. Zo hebben medewerkers de ruimte om in te spelen op de specifieke behoeften van (groepen) inwoners en/of buurten en dorpen. Daarnaast wordt er nadrukkelijk gekeken en gewerkt aan de

competenties van medewerkers van Sociaal Werk De Schans, omdat de kennis en houding van de medewerker worden herkend als belangrijke aspecten van de impact van het werk¹⁰¹¹¹². Hieronder beschrijven we de onderdelen die de visie van Sociaal Werk De Schans tot uiting brengen in de dagelijkse praktijk van het werk. Deze beschrijvingen zijn gebaseerd op vele gesprekken met medewerkers van Sociaal Werk De Schans en focusgroepen met de gebiedsteams en het coördinatieteam.

Positieve gezondheid

Het fundament van de werkwijze van Sociaal Werk De Schans is het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Positieve Gezondheid is een benadering van gezondheid en welzijn die verder gaat dan de traditionele medische definitie van gezondheid als de afwezigheid van ziekte. Positieve Gezondheid omvat gezondheid meer dan alleen fysieke gezondheid. Zo wordt het concept uitgesplitst in zes domeinen (zie figuur 4). Op deze manier benadrukt Positieve Gezondheid dat mensen verschillen en uiteenlopende behoeften kunnen hebben op verschillende gebieden van hun leven. Bovendien sluit het gedachtegoed aan op de eigen kracht van mensen en de eigen regie. Positieve gezondheid is dus een waardevolle benadering om de gezondheid en het welzijn van mensen te bevorderen¹³.

Figuur 4: Domeinen van Positieve Gezondheid (Institute for Positive Health, 2021)

¹⁰ Dekker, F. Franx, A. de Vleeshouwer E. & Zandvleit, K. (2020). Meta-analyse businesscases sociaal werk. Rotterdam: Business School of Economics.

¹¹ Forrester D., ed al. (2019), What Is the Relationship between Worker Skills and Outcomes for Families in Child and Family Social Work?, *The British Journal of Social Work*, Volume 49, Issue 8, Pages 2148–2167.

¹² Wampold, B., & Imel, Z. (2015). *The great psychotherapy debate: The evidence for what makes psychotherapy work*, second edition. New York: Routledge.

¹³ Institute for Positive Health (2021). Een bredere kijk op gezondheid die meer oplevert. Geraadpleegd op 19 februari 2021, van <https://www.iph.nl/wat-is-het/>

Het is de opdracht van de gemeente Westerkwartier om te werken vanuit de uitgangspunten van Positieve Gezondheid en om samen met de gemeente deze visie in de werkwijze van de medewerkers in de gebiedsteams te integreren¹⁴. Uit gesprekken blijkt ook dat Positieve Gezondheid dé filosofie is van waaruit medewerkers van Sociaal Werk De Schans hun werk benaderen. Het gaat verder dan het toepassen van een werkwijze:

“We werken niet met, maar vanuit Positieve Gezondheid. Het zit gewoon in ons DNA.”

Outreaching werken

Outreaching werken verwijst naar een benadering waarbij sociaal werkers actief de wijken en buurten in gaan om contact te leggen met mensen die mogelijk hulp of ondersteuning nodig hebben – zogenoemde kwetsbare inwoners. Vaak zijn dit ook mensen die niet vanzelfsprekend gebruik maken van bestaande diensten of voorzieningen. Outreaching werken wordt ook wel omschreven als een ‘erop af’ werkwijze. Door proactief straat, buurt of dorp in te trekken wordt door outreaching werken contact gelegd met inwoners in hun dagelijkse, vaak informele, setting¹⁵. Dit betekent ook dat sociaal werkers op huisbezoek gaan, wanneer een situatie daarom vraagt. Outreaching werken is gericht op het opbouwen van vertrouwensrelaties, het versterken van de zelfredzaamheid en het bevorderen van de participatie van mensen in kwetsbare situaties. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans benadrukken het belang van vertrouwensrelaties in het werk: *“Mensen moeten weten dat ik er ben, dat ze mij weten te vinden wanneer ze hulp nodig hebben.”* Door goed zichtbaar te zijn in de samenleving kan outreaching werken dus ook helpen om vroegtijdig problemen te signaleren en passende interventies aan te bieden om verdere escalatie van problemen te voorkomen¹⁶.

“Door de boer op te gaan krijg je goede gesprekken. Zo kun je de mensen écht helpen. Dat maakt ons werk zo mooi om te doen.”

Vraaggericht en oplossingsgericht werken

Vraaggericht werken is een werkwijze waarbij de behoeften, wensen en verwachtingen van een inwoner of groep inwoners centraal staan. Dit betekent dat medewerkers van Sociaal Werk De Schans hun werkwijze aanpassen aan de vraag van de inwoner, in plaats van andersom. Zo zijn medewerkers van Sociaal Werk De Schans in staat om oplossingen te bieden die aansluiten bij de leefwereld van de inwoner.

Vraaggericht werken sluit nauw aan op het principe van oplossingsgericht werken. Bij oplossingsgericht werken wordt de nadruk gelegd op het identificeren van de gewenste toekomstige situatie, het stellen van doelen en het verkennen van de stappen die nodig zijn om die doelen te bereiken. Het is gericht op het creëren van verandering en vooruitgang, waarbij de aandacht wordt

¹⁴ Gemeente Westerkwartier (2019). *Aanbestedingsdocument Sociaal Werk gemeente Westerkwartier*. Leek: Gemeente Westerkwartier.

¹⁵ Omlo, J. (2017). *Wat werkt bij outreaching werken*. Utrecht: Movisie.

¹⁶ Ibid.

gevestigd op de sterke kanten, hulpbronnen en mogelijkheden van een persoon of een systeem, in plaats van te blijven steken in het analyseren van problemen en oorzaken daarvan¹⁷.

De inwoner blijft zelf altijd 'eigenaar' van zowel het probleem als de oplossing. Op deze manier wordt de zelfredzaamheid van inwoners gestimuleerd. Zo sluit vraaggericht en oplossingsgericht werken goed aan op het motto van Sociaal Werk De Schans 'van zorgen vóór, naar zorg dát'.

"In plaats van ieder jaar opnieuw groepen inwoners te ondersteunen bij hun subsidieaanvraag heb ik een format ontwikkeld waarmee ze het zelf kunnen. En dat werkt."

Integraal werken

Integraal werken verwijst naar een aanpak waarbij verschillende elementen of aspecten van een probleem of situatie als geheel worden beschouwd en gezamenlijk worden aangepakt. Het houdt in dat medewerkers van Sociaal Werk De Schans met elkaar én met andere organisaties samenwerken om een probleem of situatie te verbeteren. Dit sluit aan op de eerdere uitleg (zie *Onderzoeksverantwoording*) dat meerdere maatschappelijke organisaties en externe factoren van invloed zijn op de beleidsdoelen die de gemeente Westerkwartier meegeeft aan Sociaal Werk De Schans.

Volgens medewerkers van Sociaal Werk De Schans is integraal werken onderdeel van de visie van waaruit zij hun werk doen. Het is echter nog een flinke uitdaging om écht integraal te werken, vooral op het gebied van professionele samenwerking: *"Er zijn zoveel organisaties actief, dus je zit zo in elkaars vaarwater en dan werk je elkaar - en dus de inwoner - tegen."* Daarom investeren medewerkers van Sociaal Werk De Schans veel tijd in het ontwikkelen van een professioneel netwerk, zodat zij integraal kunnen werken, terwijl de inwoner maatwerk ontvangt¹⁸.

"Bij inwoners die meervoudige problemen ervaren maken we altijd een afweging in de gebiedsteams. Wat heeft vanuit de inwoner prioriteit? En, wie bezit de juiste expertise om effectief te ondersteunen?"

Intern wordt ook integraal gewerkt bij het ondersteunen van inwoners van het Westerkwartier. De gebiedsteamoverleggen van Sociaal Werk De Schans bieden de mogelijkheid om cases integraal te beschouwen, met collega's uit verschillende disciplines. De maatschappelijke opgaven per gebied verschillen en dus vraagt elk gebied om een specifieke gebiedsgerichte benadering. Deze gebiedsgerichte benadering is terug te zien in de samenstelling van de gebiedsteams. In het ene gebied is bijvoorbeeld meer behoefte aan buurtwerkers en in het andere gebied juist aan jongerenwerkers. De gebiedsteams van Sociaal Werk De Schans nemen de maatschappelijke opgaven in hun gebied en de samenstelling van het gebiedsteam continu onder de loep. Zo wordt verzekerd dat ook in veranderlijke maatschappelijke omstandigheden integraal gewerkt wordt.

¹⁷ de Vries, S. & Prüst, H. (2017). Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Oplossingsgericht werken in het sociaal werk'. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. www.nji.nl/jeugdinterventies.

¹⁸ Meij, E. et al. (2022) Terug naar de basis. Zes randvoorwaarden voor een effectieve bestrijding van (generatie)armoede. *Sociaal Bestek*. 2022 (6).

ABCD-methode

Sociaal Werk De Schans zet de Asset-Based Community Development-methode in om sociaaleconomisch zwakkere gebieden in de gemeente Westerkwartier te versterken. De ABCD-methode heeft als doel om van binnenuit te werken aan een in economisch, cultureel en sociaal opzicht leefbare buurt. Dit gebeurt door sociale relaties in de buurt te stimuleren en capaciteiten van inwoners, organisaties en instellingen te mobiliseren¹⁹. Er wordt extra aandacht gegeven aan doelgroepen die onderling nog weinig contact met elkaar hebben. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij initiatieven van inwoners in de wijk. Movisie heeft deze methode opgenomen in de database effectieve sociale interventies²⁰.

Ervaringsdeskundigen

Begrippen als armoede, eenzaamheid en het hebben van een beperking zijn geen neutrale of objectieve begrippen.²¹ Het besef dat deze begrippen moeten worden benaderd vanuit de ervaring van de persoon groeit en Sociaal Werk De Schans heeft dan ook een aantal ervaringsdeskundigen in dienst. Deze ervaringsdeskundigen zetten hun ervaringskennis op het gebied van bijvoorbeeld jonge mantelzorgers, opvoeding, armoede en middelengebruik in om inwoners van het Westerkwartier voor te lichten en te ondersteunen op deze thema's.

Daarnaast biedt Sociaal Werk De Schans – in samenwerking met de Tintengroep en Noorderpoort – stageplekken aan inwoners uit Westerkwartier met een afstand tot de arbeidsmarkt die zich willen opleiden tot ervaringsdeskundige (MBO3). Het streven van de Tintengroep (waar Sociaal Werk De Schans onder valt) is om de opgeleide ervaringsdeskundigen na het behalen van hun diploma ook van werk te voorzien.

Medewerkers van Sociaal Werk De Schans beschrijven dat het werken met ervaringsdeskundigen voor heel veel inwoners een drempel weghaalt om contact te zoeken met hulpverlening. Doordat ervaringsdeskundigen iets soortgelijks hebben meegemaakt hebben inwoners het gevoel beter begrepen te worden en wordt het makkelijker om vertrouwen op te bouwen. Ook medewerkers van Sociaal Werk De Schans die geen gecertificeerd of gediplomeerd ervaringsdeskundige zijn beseffen zich dat ook zij levenservaringen hebben die kunnen helpen in het contact met inwoners. Op deze manier sluit het werk van Sociaal Werk De Schans goed aan op het ervaringsperspectief van inwoners.

“Een ED-er in opleiding ging mee met een medewerker op huisbezoek bij een inwoner die baat kon hebben bij budgetbeheer. Alleen de inwoners durfde het niet aan. Dankzij een goed gesprek met de ED-er, die zelf ervaring had met budgetbeheer, stond de inwoner toch open voor budgetbeheer.”

¹⁹ Brörmann, N. (2010). Methodebeschrijving ABCD. Utrecht: Movisie.

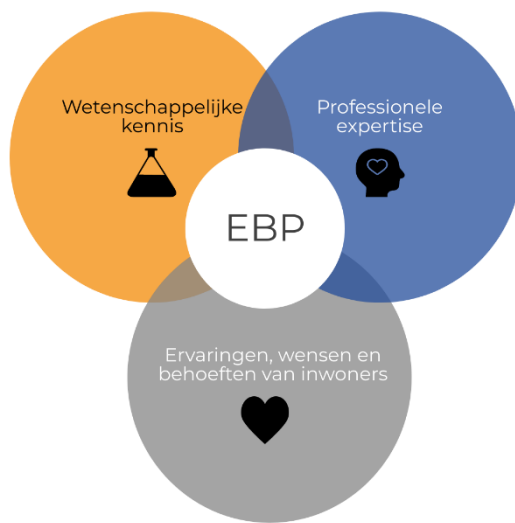
²⁰ Ibidem

²¹ Movisie (2022) <https://www.movisie.nl/artikel/inzetten-ervaringskennis-deskundigheid-werkt>

Evidence based werken

Om zo goed mogelijke hulp en ondersteuning te verlenen baseren veel organisaties zich op Evidence Based Practice. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat effectieve en betekenisvolle ondersteuning geleverd wordt wanneer er overlap bestaat tussen drie belangrijke domeinen: de expertise van de professional, de ervaring van de cliënt en een onderbouwing door eerder onderzoek, oftewel wetenschappelijke kennis (zie Figuur 5).

Medewerkers van Sociaal Werk De Schans geven aan dat er vanuit de organisatie tijd en ruimte wordt gegeven om evidence-based te kunnen werken. Dit houdt in dat medewerkers eigen ervaringen kunnen uitwisselen (in gebiedsteamoverleggen bijvoorbeeld), genoeg tijd ervaren om de ervaringen van inwoners te begrijpen en aanvullende kennis kunnen opdoen indien nodig.

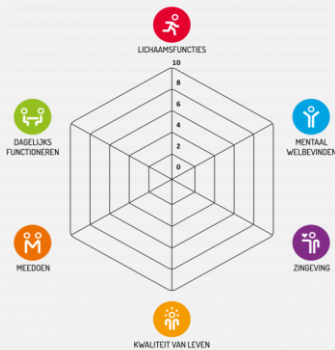

Figuur 5: Evidence Based Practice (Sociaal Planbureau Groningen, 2021)

Kwetsbare inwoners

De situatie in het Westerkwartier

Rapportage 2022

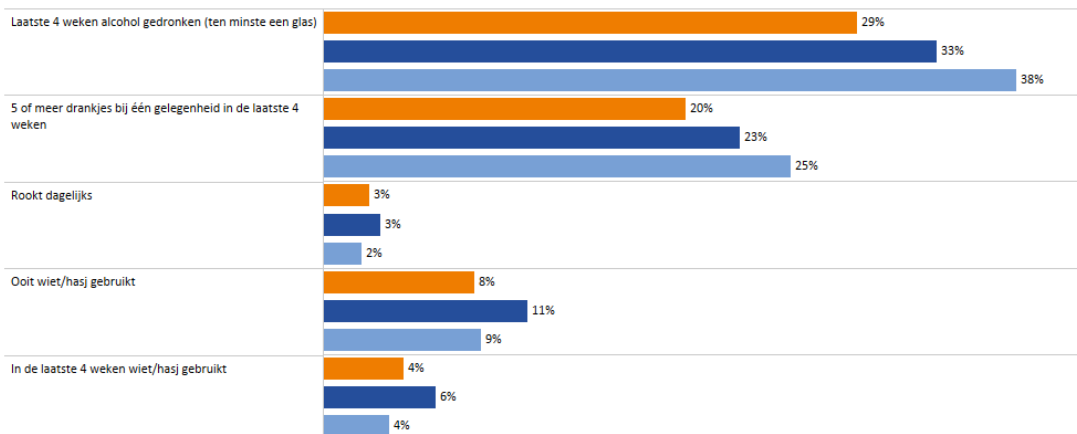

Sociaal Werk De Schans zet zich in om kwetsbare inwoners van de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

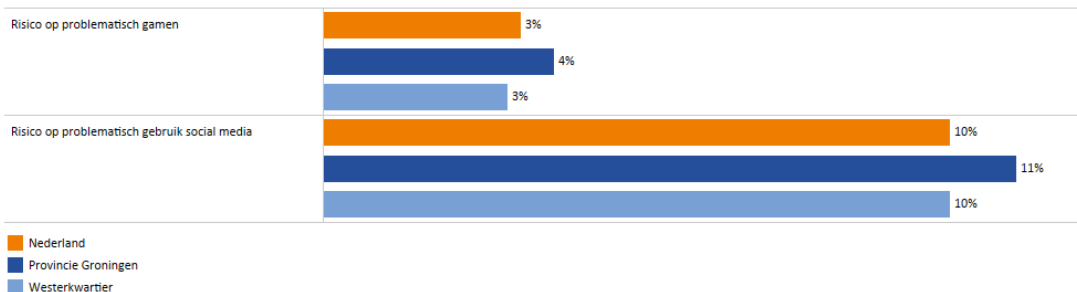
De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inzicht in de activiteiten die van invloed zijn op de eenzaamheidsgevoelens van de inwoners.
2. Het aantal inwoners dat zich eenzaam voelt in het Westerkwartier daalt.
3. Het aantal inwoners met een verslaving daalt.
4. Inzicht in hoe mentaal kwetsbare inwoners ondersteund kunnen worden en betrokken bij de samenleving.
5. Inwoners en organisaties in Westerkwartier worden volgens een evidence-based methode ondersteund in de omgang met dorp- en buurtgenoten met een mentale kwetsbaarheid.
6. Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij zorgen en overlast.
7. Inwoners ervaren een zinvolle dagbesteding.

Middelengebruik onder jongeren (2021)

Problematisch gamen en gebruik sociale media (2021)

Bron: Gezondheidsmonitor Jeugd GGD, RIVM en CBS, 2021

Informatiebronnen

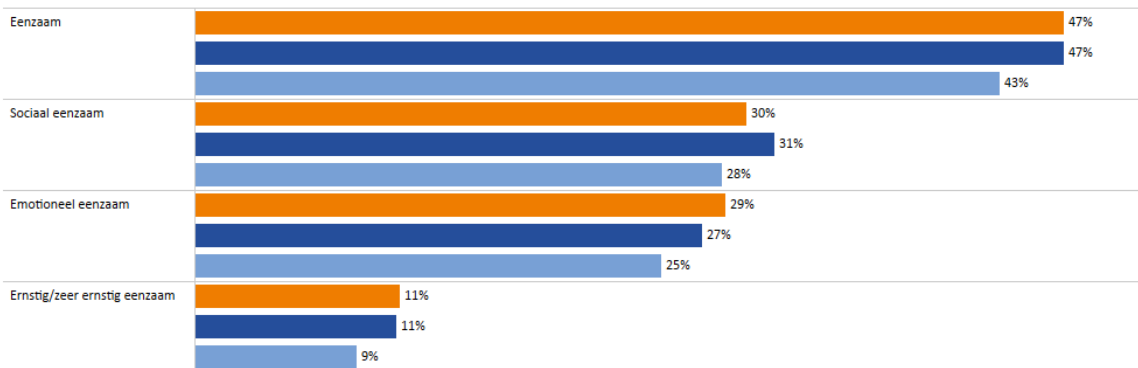
1 Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk de Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk de Schans.

Kwetsbare inwoners

De situatie in het Westerkwartier

Eenzaamheid onder volwassenen (2020)

Hoog risico op angst en depressie (2020)

Matig/veel regie over eigen leven (2020)

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen CBS, RIVM en CBS, 2020

Het aandeel jongeren in de gemeente Westerkwartier dat alcohol drinkt is hoger dan het landelijke en provinciale aandeel. Het aandeel jongeren dat dagelijks rookt is in de gemeente lager dan landelijk en in de provincie. Wietgebruik is in de gemeente minder dan in de provincie en ongeveer gelijk aan het landelijke aandeel.

Eén op de tien jongeren in de gemeente Westerkwartier heeft risico op problematisch gebruik van sociale media. Dat is gelijk aan het landelijke beeld en iets lager dan in de provincie. 3% van de jongeren heeft risico op problematisch gamen. Ook dat aandeel is gelijk aan landelijke en iets lager dan in de provincie.

Het aandeel volwassenen dat te maken heeft met eenzaamheid is in de gemeente Westerkwartier lager dan landelijk en provinciaal. Iets meer dan twee op de vijf inwoners in de gemeente heeft last van eenzaamheid. Bij bijna één op de tien inwoners gaat het om ernstige of zeer ernstige eenzaamheid. 28% van de inwoners voelt zich sociaal eenzaam. Dat betekent dat zij bijvoorbeeld niet het gevoel hebben dat ze vrienden hebben bij wie ze terecht kunnen. Een kwart van de inwoners voelt zich emotioneel eenzaam. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze een goede vriend of vriendin missen.

5% van de inwoners in de gemeente Westerkwartier hebben een hoog risico op angst en depressie. In Nederland en in de provincie Groningen is dit aandeel iets hoger, namelijk 6%.

Een overgrote meerderheid van de inwoners van de gemeente Westerkwartier ervaart voldoende eigen regie over hun leven (93%). In Nederland en in de provincie Groningen is dit aandeel iets lager

Sociaal Werk De Schans ondersteunt kwetsbare inwoners op individuele en collectieve wijze. Welke vorm van ondersteuning passend is verschilt per individu, vandaar dat medewerkers vanuit Positieve Gezondheid werken om samen met de inwoner te bepalen waaraan gewerkt gaat worden. De ondersteuning wordt hierop aangepast. Een voorbeeld hiervan is dat er in september 2022 tijdens de week van de eenzaamheid vijf onafhankelijke meldingen kwamen van eenzame inwoners. In reactie hierop is een vaste groepsbijeenkomst in De Schutse (Leek) gepland op de donderdagmiddag, waar deze mensen elkaar ontmoeten en zich minder eenzaam voelen.

Om **eenzaamheid** verder terug te dringen zijn medewerkers van Sociaal Werk De Schans alert op signalen van eenzaamheid. Wanneer inwoners kampen met eenzaamheid wordt altijd gezocht naar maatwerkoplossingen. Voor de ene inwoner betekent dit deelnemen aan een collectieve activiteit, voor de andere betekent dat gekoppeld worden aan een andere inwoner die eenzaamheid ervaart. Medewerkers gaan ook in op signalen uit bijvoorbeeld de monitor van de GGD. Zo bleek uit de monitor dat er in Ezinge relatief veel eenzaamheid voorkwam. Na onderzoek van medewerkers van Sociaal Werk De Schans bleek dit echter een vertekend beeld te geven. Zo voegt Sociaal Werk De Schans een belangrijk ervaringsperspectief toe aan cijfers.

Om kwetsbare inwoners te bereiken en signalen van eenzaamheid op te vangen werkt Sociaal Werk De Schans outreachend. Zo gaan medewerkers de buurten en wijken in met bijvoorbeeld een koffiekar voor een zogeheten 'buurtbakkie'. Op deze informele wijze wordt aangesloten bij de leefwereld van veel inwoners en gaat het signaleren en contact leggen gemakkelijker. Op basis van vragen van inwoners en in samenwerking met ketenpartners zijn er ook buurtbakkies in de bibliotheken of dorpshuizen ontstaan.

Een onafhankelijke clientondersteuner (OCO) kan met inwoners meedenken om zorg en/of hulp te regelen. Juist voor inwoners in een kwetsbare positie en zonder sociaal netwerk om op terug te vallen is het prettig wanneer een hulpverlener naast je komt staan en vanuit een onafhankelijke positie met je meedenkt. Veel kwetsbare inwoners ervaren de onafhankelijke clientondersteuning als prettig.

“Juist voor kwetsbare inwoners die niet in aanmerking komen voor gemeentelijke voorzieningen als in de WMO bijvoorbeeld, kunnen collectieve activiteiten heel belangrijk zijn. Het biedt zingeving en een dagelijkse structuur.”

- Medewerker Sociaal Werk De Schans

Op het gebied van **verslaving** zet Sociaal Werk De Schans ervaringsdeskundigheid in. Een buurtwerker geeft samen met een ervaringsdeskundige voorlichting over middelengebruik op scholen. Qua individuele begeleiding zet Sociaal Werk De Schans vooral in op het doorverwijzen naar VNN. Een groot knelpunt hierin is de lange wachttijd voordat men terecht kan. In zulke gevallen worden inwoners in de tussentijd zoveel mogelijk ondersteund door medewerkers van Sociaal Werk De Schans. Hierin wordt actief de samenwerking opgezocht met samenwerkingsorganisaties als FACT (Lentis), de GGD-er in de buurt en VNN. Sociaal Werk De Schans levert dan praktische ondersteuning terwijl de zorgpartij de behandeling op zich neemt.

Op het gebied van **zinnvolle dagbesteding** worden veel collectieve activiteiten vanuit inwoners en het doen van vrijwilligerswerk gestimuleerd. Dit biedt kwetsbare inwoners structuur en regelmaat waar vaak sterk behoefte aan is. Ook hier sluiten medewerkers van Sociaal Werk De Schans altijd aan op de leefwereld, talenten en wensen van de inwoners. Zo kwamen er in 2022 relatief veel signalen binnen over kwetsbare vrouwen die graag in een groep creatief bezig wilde zijn. Deze inwoners zijn aan elkaar gekoppeld in een zogeheten meedoegroep, waar op gezette tijden samen wordt geknutseld. Deelnemers ervaren deze activiteit als laagdrempelig en het biedt hen de structuur en regelmaat waar ze zo behoefte aan hadden.

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

- Op verzoek van en in samenwerking met 'De Zijlen' biedt Sociaal Werk De Schans ondersteuning bij het creëren van een bruisende ontmoetingsplek MFC Sintmasteet.
- Sociaal Werk De Schans leidt jeugdige inwoners actief toe naar een regionale topclub voor autistische jongeren (Humanitas). En heeft in de gemeente Westerkwartier een eigen topclub opgezet.
- Sociaal Werk De Schans werkt samen met o.a. VNN en de gemeente Westerkwartier aan een gezamenlijk aanbod en gedeelde agenda rondom middelengebruik.
- Sociaal Werk De Schans verzorgt voorlichting over verschillende vormen van verslaving en middelengebruik in samenwerking met VNN, GGD (Sense) en Halt
- Sociaal Werk De Schans sluit aan bij de landelijke preventiecampagne rondom het thema NIX18.
- Sociaal Werk De Schans werkt actief samen met buurtbemiddeling Westerkwartier.
- Sociaal Werk De Schans signaleert (psychische) kwetsbaarheden bij inwoners en verwijst deze door naar passende hulp of ondersteuning van bijvoorbeeld Lentis of de GGD.
- Sociaal Werk De Schans voert een pilot 'Welzijn op Recept' uit bij huisarts in Westerkwartier (Tolbert).
- Huisartsen verwijzen patiënten met psychosociale klachten door naar een welzijnscoach van Sociaal Werk De Schans. Samen met de inwoner maakt de welzijnscoach een programma op maat.

Individuele hulpverlening

- Sociaal Werk De Schans betreft bij (individuele) ondersteuning aan inwoners actief diens (persoonlijke) sociale netwerk en stimuleert de inwoner dit sociale netwerk op te zetten en/of te versterken.
- Sociaal Werk De Schans speelt vraaggericht in op de behoefte van eenzame inwoners door deze bijvoorbeeld te aan ontmoetingsactiviteiten, zoals workshopochtenden.
- Sociaal Werk De Schans zet vrijwilligers in als maatje voor inwoners van het Westerkwartier.
- Sociaal Werk De Schans stimuleert ontmoetingen tussen (kwetsbare) inwoners en draagt bij aan netwerkversterking door inwoners onderling met elkaar te verbinden.
- Veel vrijwilligers willen iets voor een ander betekenen. Sociaal Werk De Schans helpt deze vrijwilligers ook om hun eigen doelen te bereiken.
- Sociaal Werk De Schans biedt onafhankelijke cliëntondersteuning door inwoners te helpen bij het vinden van passende hulp of ondersteuning of te ondersteunen bij een gesprek met bijvoorbeeld de gemeente of zorgaanbieder.
- Sociaal Werk De Schans ondersteunt inwoners individueel om zichzelf te leren accepteren en om te gaan met verandering. Ook verzorgt Sociaal Werk De Schans trainingen voor jong en oud op het gebied van sociale weerbaarheid en assertiviteit.

Collectieve activiteiten

- Sociaal Werk De Schans organiseert ontmoetingen tussen inwoners, zoals workshopochtenden, Walk en Talk, lotgenotencontact, assertiviteits- en faalangsttraining, koffiemomenten en vrouwen- en mannensoos.
- Sociaal Werk De Schans ondersteunt en faciliteert vrijwillige seniorenvoorlichters bij het uitvoeren van huis- aan- huisbezoeken aan ouderen (80+) en sporen (verborgen) eenzaamheid op.
- Sociaal Werk De Schans organiseert verschillende activiteiten gericht op sociaal contact. Bijvoorbeeld in de week tegen de eenzaamheid. Sociaal Werk De Schans betreft (kwetsbare) inwoners en vrijwilligers bij het organiseren van activiteiten in en voor de buurt.
- Sociaal Werk De Schans beantwoordt individuele vraagstukken ook collectief door bijeenkomsten en trainingen te faciliteren en verzorgen, bijvoorbeeld gericht op faalangst, rouwverwerking, trainingen voor kinderen in echtscheidingsituaties, Pubertraining of (interculturele) opvoedingsondersteuning.
- Sociaal Werk De Schans voert meidenwerk uit. Kwetsbare meiden/vrouwen ontmoeten elkaar en worden door Sociaal Werk De Schans ondersteunt in ontwikkeling van identiteit en krijgen voorlichting / voeren gesprekken over pesten, groepsdruk, sociale media, seksualiteit enz.
- Sociaal Werk De Schans biedt trainingen en workshops voor (sport)verenigingen en vrijwilligers, bijvoorbeeld over omgaan met alcoholgebruik tijdens een spelweek.

Inzet van expertise

- Sociaal Werk De Schans is i.s.m. netwerkpartners gestart met de ontwikkeling van het Preventieakkoord. De gemeente Westerkwartier voert regie op dit Preventieakkoord. Belangrijke thema's zijn alcohol, roken, drugs en overgewicht.
- Er is een training en train de trainer ontwikkeld en gegeven om netwerkpartners te leren hoe ze signalen van eenzaamheid kunnen herkennen.
- De Schans zet ervaringsdeskundigheid actief in, zowel in individuele casuïstiek als collectief aanbod om inwoners met een mentale kwetsbaarheid te ondersteunen bij het herstelproces.
- De Schans is gestart met een interne werkgroep die zich buigt over het ontwikkelen van (collectief) aanbod voor jongeren met een mentale kwetsbaarheid.
- De Schans voert proactief structureel schoolpleinrondes uit om risicogedrag onder jeugdigen vroegtijdig te signaleren en daarop in te spelen, zodat bijvoorbeeld verslaving en andere problemen voorkomen kunnen worden.

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

- Sociaal Werk De Schans werkt samen met netwerkpartners waaronder Woningcorporatie Wold en Waard, politie, VNN, GGD, Buurtzorg, TSN, Mens & Gezin en Gemeente Westerkwartier, zoals in het OGGZ netwerkoverleg waar signalen m.b.t. (psychische) kwetsbaarheden van inwoners samenkomen. En hulp voor hen op gang wordt gebracht.
- Sociaal Werk De Schans verwijst actief naar het meldpunt Zorg en Overlast van de gemeente Westerkwartier. Daarnaast is er contact met de gemeente in het geval er hulp nodig is bij ondersteuning of hulp aan verwarde personen.
- Sociaal Werk De Schans werkt samen met zorgpartijen (o.a. De Zijlen) aan het integreren van 24-uurs hulp in buurten en dorpen.
- Sociaal Werk De Schans sluit aan bij het InSightout-traject van Wender (dakloze jongeren krijgen direct onderdak) en willen jongeren helpen bij de verandering naar zelfstandigheid.
- Sociaal Werk De Schans werkt samen met de leefbaarheidsadviseurs en (dorps)belangenorganisaties, woningbouwcoöperaties, gemeente en GGZ om de leefbaarheid in buurten te verbeteren door bruggen te bouwen tussen inwoners (onderling) en organisaties.
- De Schans intensiveert de samenwerking met alle huisartsen in Westerkwartier om inwoners met SOLK (Somatisch Onvoldoende verklaarde Lichamelijke Klachten) of (terugkerende) sociaal emotionele vraagstukken via Welzijn op Recept en de inzet van een welzijnscoach te ondersteunen bij het hervinden van een positief welbevinden.
- Sociaal Werk De Schans leidt inwoners naar bestaande initiatieven, zoals praktijkhuis van Ixta Noa in Tolbert. Een plek waar kwetsbare inwoners zich veilig mogen voelen en hun ervaringen kunnen delen.

Individuele Hulpverlening

- Sociaal Werk De Schans voert kansgericht jongerenwerk uit en ondersteunt jongeren bij het ontwikkelen van hun (individuele) toekomstplannen door bijvoorbeeld te begeleiden naar Open Dagen van het voortgezet onderwijs.

Collectieve activiteiten

- Sociaal Werk De Schans verzorgt voorlichting over verschillende vormen van verslaving en middelengebruik in samenwerking met VNN, GGD (Sense) en Halt
- Sociaal Werk De Schans zet in op aanwezigheid en contact tijdens evenementen in het kader van preventie. Samen met netwerkpartners sluit Sociaal Werk De Schans aan bij de landelijke preventiecampagne rondom het thema NIX18.
- Sociaal Werk De Schans onderzoekt samen met inwoners of hun buurt een prettige en veilige omgeving is d.m.v. buurtschouwen, dialoogtafels en straatprojecten.
- Sociaal Werk De Schans ondersteunt en faciliteert initiatieven van inwoners die er op gericht zijn het welbevinden van inwoners te verbeteren, zoals het opzetten van project 'Noaberhulp' in Ezinge, Feerwerd en Garnwerd.
- Er is een menselijke bibliotheek (human library) georganiseerd in samenwerking met de netwerkpartners. Waar ervaringsdeskundigen hun verhalen delen met inwoners.

Inzet van expertise

Informatiebronnen

4 Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2022). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

5 Persoonlijke communicatie teamleiders Sociaal Werk De Schans.

www.sociaalplanbureaugroningen.nl
www.cmostamm.nl
e.meij@cmostamm.nl

Samenwerking

Sociaal Werk De Schans werkt op verschillende manieren samen met partners in het veld. De samenwerkingspartners worden op deze pagina visueel weergegeven. De bronnen die voor onderstaande informatie zijn gebruikt zijn het Doelen Inspanningen Netwerk⁶ en de gesprekken met teamcoaches⁷.

Netwerkpartners

Onderwijs
Middelbare scholen
Basisonderwijs

Vrijwilligers
(Dorps-) Belangenorganisaties
Seniorenvoorlichters
Informele zorgstructuren

Professionele hulpverlening
De Zijlen
Humanitas
VNN
GGD
Lentis
Buurtzorg
TSN Thuiszorg

Wonen
Wold en Waard
Wender
Buurtbemiddeling

Overheid
Team Mens en Gezin (gem. Westerkwartier)
Leefbaarheidsadviseurs (gem. Westerkwartier)
Politie/Halt

Er is een training en train de trainer ontwikkeld en gegeven om netwerkpartners te leren hoe ze signalen van eenzaamheid kunnen herkennen.

Sociaal Werk De Schans is i.s.m. de gemeente en netwerkpartners gestart met de ontwikkeling van het Preventieakkoord. Belangrijke thema's zijn alcohol, roken, drugs en overgewicht.

Individuele hulpverlening

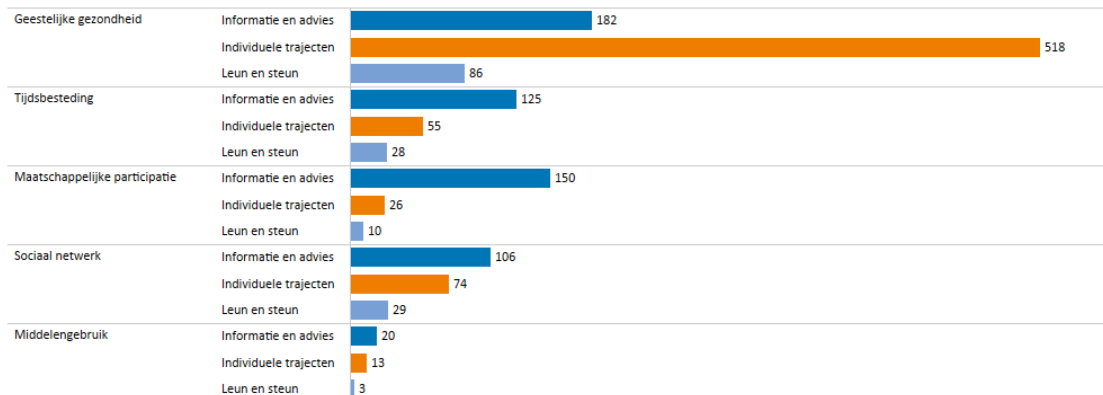

Sociaal Werk De Schans werkt met de combinatie Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), waarbij Positieve Gezondheid met name gaat over de beleving van de inwoner (wat is voor de inwoner belangrijk en waar wil hij/zij mee aan de slag) en de ZRM de professionele blik op de situatie van de inwoner is.

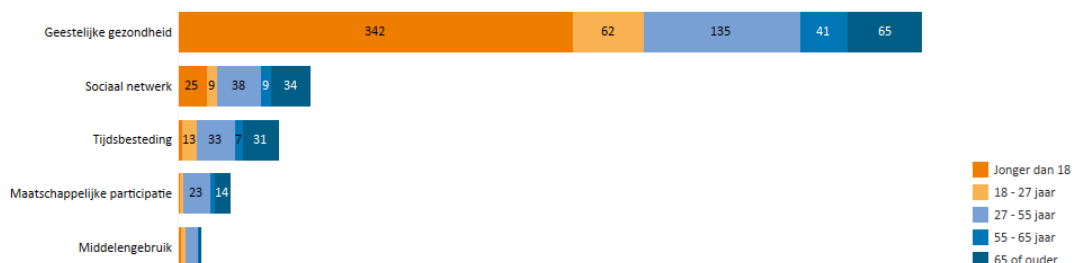
Sociaal Werk De Schans registreert bij individuele trajecten waar de hulpvraag van inwoners ligt, aan welke dimensie van Positieve Gezondheid zij willen werken en het domein van de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) waarop de vraag van toepassing is⁸. Iedere intake is anders en het is niet altijd toepasselijk om bij een intake de Positieve Gezondheid uit te vragen. Ook wordt niet altijd een score op de Zelfredzaamheidsmatrix geregistreerd. Onderstaande cijfers geven dan ook niet alle trajecten weer.

Bij Sociaal Werk De Schans kan de individuele hulpverlening in drie verschillende vormen ingezet worden. Deze vormen verschillen in duur, intensiteit en zwaarte. Soms hebben inwoners alleen behoefte aan 'informatie en advies'. In andere gevallen is het nodig dat een medewerker van Sociaal Werk De Schans de inwoner hier en daar ondersteunt en een vinger aan de pols houdt. Deze vorm van ondersteuning wordt 'leun en steun' genoemd. De intensievere hulpverlening valt onder 'individuele trajecten'.

Individuele hulpverlening

Leeftijd van de deelnemers

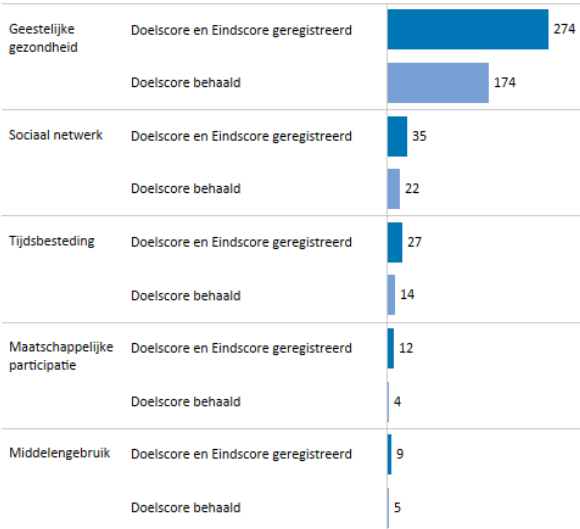
In bovenstaande figuur zijn de aantallen geregistreerde hulpverleningstrajecten voor de zelfredzaamheidsdomeinen die overlappen met de doelen onder het thema kwetsbare inwoners weergegeven. Op de meeste van deze thema's wordt met name informatie en advies verstrekt. Op hulpvragen in het hoofddomein Geestelijke gezondheid worden met name individuele trajecten ingezet. In 2022 vonden er 518 individuele trajecten op het hoofddomein Geestelijke gezondheid plaats.

De grootste groep inwoners die ondersteuning krijgt op het hoofddomein Geestelijke gezondheid is jonger dan 18. Bij de andere zelfredzaamheidsdomeinen binnen dit thema zijn dit ook vaker inwoners van 27 tot 55 jaar.

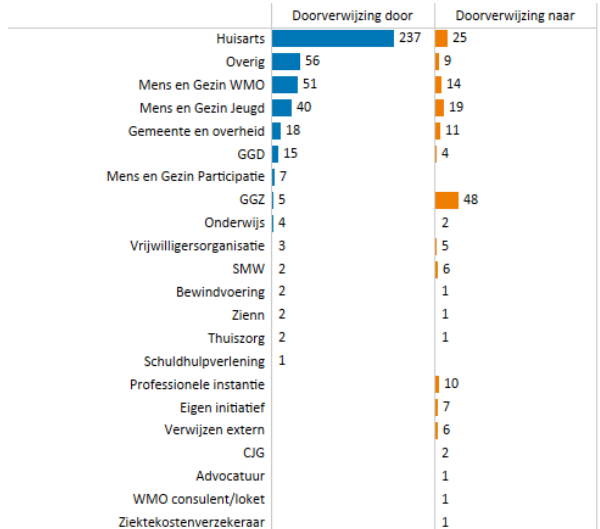
Individuele hulpverlening

Doelrealisatie van de deelnemers

Doorverwijzingen

Bij de intake van een inwoner die een individueel traject gaat volgen wordt waar mogelijk een doelscore op de zelfredzaamheidsmatrix geformuleerd en geregistreerd. Dit wordt alleen gedaan bij volwassen inwoners. Van de 342 trajecten onder het hoofddoel Geestelijke gezondheid die betrekking hebben op inwoners onder de 18 jaar zijn dus geen doelregistraties beschikbaar. Ook in sommige andere gevallen kan het voorkomen dat een doelregistratie niet passend is bij de hulpvraag van de inwoner.

De inzet van Sociaal Werk De Schans is niet de enige factor die van invloed is op het wel of niet behalen van de doelscores van inwoners. Er zijn ook externe factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de inwoner, zoals levensgebeurtenissen, de inzet van andere instanties en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de energiecrisis. Daarnaast kan het niet behalen van een doelscore betekenen dat escalatie van problematiek juist is voorkomen. Het wel of niet behalen van een doelscore is dus altijd een samenspel van al deze factoren en de interpretatie is niet eenduidig.

In 2022 is er bij 274 van de individuele trajecten op het zelfredzaamheidsdomein Geestelijke gezondheid zowel een doelscore als een eindscore geregistreerd. Dat is 90% van de trajecten met volwassen inwoners. Bij 174 (64%) van deze trajecten is de doelscore behaald. Binnen het domein Sociaal netwerk werden van 35 trajecten een doel- en eindscore geregistreerd en is de doelscore in 22 gevallen behaald. Binnen het domein Tijdsbesteding is de doelscore bij 14 van de 27 trajecten met een volledige doelregistratie behaald.

In sommige gevallen registreren medewerkers hoe een inwoner bij Sociaal Werk De Schans binnen is gekomen. In de bovenstaande figuur is voor de individuele trajecten op de domeinen die betrekking hebben op het thema kwetsbare inwoners te zien door en naar welke partijen de inwoners doorverwezen zijn. Veruit de meeste inwoners waarvan is geregistreerd is door wie ze doorverwezen zijn naar Sociaal Werk De Schans, komen binnen via de huisarts. Sociaal Werk De Schans verwijst zelf op deze thema's het vaakst door naar GGZ.

Informatiebronnen

8 Flinterman, F., Lauriks, S., de Wit, M., Cremer, S., Fassaert, T., Verhoeff, A., & Manshanden, J. (2019). Mijn Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheid-Matrix. TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 97(7-8), 160-164.

Collectieve activiteiten

Walk en Talk

Sociaal Werk De Schans organiseert Walk en Talk om inwoners bij elkaar te brengen. Inwoners gaan samen wandelen en praten met elkaar.

Bijeenkomsten: 1 Gemiddeld aantal: 27

Preventief en curatief

Kracht van de groep startscore: 2 (groep kan veel zelf)
Kracht van de groep eindscore: 3 (groep kan bijna alles zelf)

Ontmoetingsplekken

Sociaal Werk De Schans stimuleert de totstandkoming van ontmoetingsplekken tegen eenzaamheid, waaronder de vrouwen- en mannensoos. In alle gebieden van Sociaal Werk De Schans is 'Buurtbakkie' opgezet om de contacten tussen inwoners te versterken.

Daarnaast organiseert Sociaal Werk De Schans naar behoefte diverse pop-up ontmoetingsmomenten, zoals afgelopen jaar rond het 'Sterrenpad' in Nuis/Niebert, Grote Hoorn en de Molukse wijk van Marum. Op verzoek van en in samenwerking met 'De Zijlen' biedt Sociaal Werk De Schans ondersteuning bij het creëren van een bruisende ontmoetingsplek in het multifunctioneel centrum op locatie 'Sintmastee' in Tolbert.

Buurtbakkies
Bijeenkomsten: 62 Gemiddeld aantal: 15

Preventief en curatief

Kracht van de groep startscore: 4 (groep kan nagenoeg alles zelf)
Kracht van de groep eindscore: 5 (groep is volledig zelfstandig)

De kracht van de groep is voor 1 ontmoetingsplek volledig ingevuld

Lotgenotencontact

Sociaal Werk De Schans stimuleert het ontstaan van lotgenotencontact. Bijvoorbeeld in het kader van rouwverwerking. In de steungroep Verlies en Rouw komen volwassenen bijeen die een dierbare zijn verloren. In deze bijeenkomsten kunnen ze ontdekken wat er bij verlies hoort en krijgen ze inzicht in hoe je zelf omgaat met het verlies.

Bijeenkomsten: 5 Gemiddeld aantal deelnemers: 5

Curatief

Kracht van de groep startscore: 2 (groep kan veel zelf)
Kracht van de groep eindscore: 2 (groep kan veel zelf)

Grip en Glans

De training Grip & Glans is bedoeld voor iedereen van 45 jaar en ouder. Het doel is om meer plezier in je leven te krijgen door een verbetering op verschillende gebieden, zoals gezondheid, contacten en nieuwe of oude bezigheden.

Bijeenkomsten: 13 Gemiddeld aantal deelnemers: 4

Preventief en curatief

Informatiebronnen

Sociaal Werk De Schans (2022). Dit geldt voor alle aantallen met betrekking tot het bereik in dit hoofdstuk.

Collectieve activiteiten

Voorlichting middelengebruik

LICHAAMSFUNCTIES

MENTAAL
WELBEVINDEN

Sociaal Werk De Schans verzorgt, zowel op individueel niveau als in collectief verband, voorlichting over verschillende vormen van verslaving en middelengebruik in samenwerking met VNN, GGD (Sense) en Halt. In het kader van NIX18 is Sociaal Werk De Schans preventief aanwezig bij diverse evenementen en dorps- en tentfeesten, zoals de Young Indian Summer. Samen met netwerkpartners sluit Sociaal Werk De Schans aan bij de landelijke preventiecampagne rondom het thema NIX18.

Niet beschikbaar

Preventief

Weerbaarheids- en faalangsttraining

MENTAAL
WELBEVINDEN

MEEDOEN

DAGELIJKS
FUNCTIONEREN

Sociaal Werk De Schans biedt Kinderen en tieners verschillende trainingen aan op het gebied van assertiviteit, faalangst en weerbaarheid. In de Bikkeltraining leren kinderen om te gaan met onzekere gevoelens.

Bijeenkomsten: 128 Gemiddeld aantal deelnemers: 10

Preventief en curatief

Gem. kracht van de groep startscore: 2 (groep kan veel zelf)
Gem. kracht van de groep eindscore: 3 (groep kan bijna alles zelf)

Meidenwerk

MENTAAL
WELBEVINDEN

MEEDOEN

DAGELIJKS
FUNCTIONEREN

KWALITEIT VAN LEVEN

Sociaal Werk De Schans voert meidenwerk uit. Kwetsbare meiden/vrouwen ontmoeten elkaar en worden door Sociaal Werk De Schans ondersteunt in ontwikkeling van identiteit en krijgen voorlichting en voeren gesprekken over pesten, groepsdruk, sociale media, seksualiteit en andere onderwerpen.

Bijeenkomsten: 17 Gemiddeld aantal: 4

Preventief en curatief

Informatiebronnen

Sociaal Werk De Schans (2022). Dit geldt voor alle aantallen met betrekking tot het bereik in dit hoofdstuk.

Samenvatting en duiding

Sociaal Werk De Schans zet zich in om kwetsbare inwoners van de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inzicht in de activiteiten die van invloed zijn op de eenzaamheidsgevoelens van de inwoners.
2. Het aantal inwoners dat zich eenzaam voelt in het Westerkwartier daalt.
3. Het aantal inwoners met een verslaving daalt.
4. Inzicht in hoe mentaal kwetsbare inwoners ondersteund kunnen worden en betrokken bij de samenleving.
5. Inwoners en organisaties in Westerkwartier worden volgens een evidence-based methode ondersteund in de omgang met dorp- en of buurtgenoten met een mentale kwetsbaarheid.
6. Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij zorgen en overlast.
7. Inwoners ervaren een zinvolle dagbesteding.

Algemene situatie in Westerkwartier

In de gemeente Westerkwartier is gemiddeld iets minder middelengebruik onder jongeren dan landelijk en provinciaal. Hetzelfde geldt voor jongeren die risico lopen op overmatig gamen of overmatig social media-gebruik. Ook ervaren inwoners van de gemeente Westerkwartier relatief minder vaak eenzaamheid ten opzichte van het provinciale en landelijke gemiddelde. Op het gebied van geestelijke gezondheid lopen relatief iets minder inwoners van Westerkwartier kans op depressie dan landelijk en provinciaal. Vergelijkbaar ervaren relatief meer inwoners van Westerkwartier vaker voldoende eigen regie in het leven dan landelijk en provinciaal.

1/2. Inzicht in de activiteiten die van invloed zijn op de eenzaamheidsgevoelens van de inwoners en aantal inwoners dat zich eenzaam voelt in het Westerkwartier daalt

De medewerkers van Sociaal Werk De Schans signaleren eenzaamheid op uiteenlopende manieren. Vaak komt een inwoner op basis van een andere hulpvraag binnen (bijvoorbeeld over de energierekening), maar wordt na enig doorvragen geconstateerd dat de inwoner zich ook eenzaam voelt. Dan stimuleren medewerkers van Sociaal Werk De Schans sociaal contact door inwoners aan te haken bij **collectieve activiteiten die passen bij de interesses en wensen** van de inwoner. Naast collectieve activiteiten die eenzaamheid terugdringen kunnen inwoners met vragen op het gebied van geestelijke gezondheid en sociaal netwerk individueel worden ondersteund. In 2022 hebben **174 inwoners hun doelscore behaald** op het hoofddomein Geestelijke gezondheid. Van de 35 inwoners waarvan een doel- en eindscore geregistreerd zijn, hebben 22 inwoners hun doelscore op het hoofddomein Sociaal netwerk behaald. Door goed te luisteren naar inwoners, ze te koppelen aan collectieve activiteiten of individueel te begeleiden **draagt Sociaal Werk De Schans bij aan het terugdringen van eenzaamheid** onder inwoners van de gemeente Westerkwartier.

3. Het aantal inwoners met een verslaving daalt

Sociaal Werk De Schans zet zich op verschillende manieren in om het middelengebruik onder inwoners terug te dringen. Vanwege de complexe problematiek onder deze groep is de **samenwerking met Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) cruciaal**. Een belangrijk knelpunt in deze samenwerking is de lange wachtlijsten bij VNN, zo geven verschillende medewerkers aan. Hierdoor moet Sociaal Werk De Schans vaak overbruggende hulp bieden zodat problemen onder middelengebruikers niet verder escaleren. Naast deze individuele ondersteuning verzorgt Sociaal Werk De Schans voorlichtingen over middelengebruik op scholen. Daarnaast voert Sociaal Werk De Schans structureel schoolpleinrondes uit om **risicogedrag onder jongeren vroegtijdig te signaleren** en daarop in te spelen, zodat bijvoorbeeld verslaving en andere problemen voorkomen kunnen worden. Dit gebeurt in samenwerking met **Ervaringsdeskundigen**, waardoor de boodschap van de voorlichtingen beter aankomt bij de jongeren. Zo draagt Sociaal Werk De Schans zowel preventief als curatief bij aan het terugdringen van middelengebruik in de gemeente.

4. Inzicht in hoe mentaal kwetsbare inwoners ondersteund kunnen worden en betrokken bij de samenleving

Medewerkers van Sociaal Werk De Schans noemen zeer veel en zeer uiteenlopende voorbeelden van hoe kwetsbare inwoners worden ondersteund om meer betrokken te zijn bij de samenleving. Het is dan ook erg belangrijk om aan te sluiten op de wensen en behoeften van inwoners en **Sociaal Werk De Schans levert dit benodigde maatwerk**.

Informatiebronnen

1 Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente geweest.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk de Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk de Schans.

www.sociaalplanbureau Groningen.nl
www.cmostamm.nl
e.meij@cmostamm.nl

Samenvatting en duiding

Meer maatschappelijke participatie kan voor kwetsbare inwoners bijdragen aan een gevoel van **structuur en doelgerichtheid**, het bevorderen van hun **welzijn en zelfvertrouwen**, het **versterken van hun vaardigheden** en het **vergroten van hun sociale interactie en integratie**. Op basis van de informatie gepresenteerd in dit rapport kunnen we stellen dat Sociaal Werk De Schans hier een belangrijke bijdrage aan levert in de gemeente Westerkwartier.

5. Inwoners en organisaties in Westerkwartier worden volgens een evidence-based methode ondersteund in de omgang met dorp- en of buurtgenoten met een mentale kwetsbaarheid

Medewerkers van Sociaal Werk De Schans illustreren in meerdere gevallen hoe zij hun werk invullen door **inzichten uit praktijk en onderzoek met de ervaringen van inwoners te combineren**. Medewerkers ervoeren ook voldoende tijd en ruimte om hun professionele kennis te bevorderen. Daarnaast vonden medewerkers dat ze voldoende tijd hadden voor intervisie in de gebiedsteamoverleggen en het investeren in relaties met inwoners om hun ervaringen goed te begrijpen. Zo kon het dat Sociaal Werk De Schans – in een turbulent jaar als 2022 met de vluchtelingentooistroom uit Oekraïne en de gierende inflatie – snel en adequaat kon **inspringen op de urgente opgaven** die zich voordeden en daarin ook de juiste samenwerkingen opzoeken. De evidence-based werkwijze van Sociaal Werk De Schans was hierin cruciaal.

6. Inwoners weten waar zij terecht kunnen bij zorgen en overlast

Doordat medewerkers van Sociaal Werk De Schans veel en vaak aanwezig zijn in de dorpen en buurten zijn zij voor veel inwoners een **bekend gezicht**. Inwoners weten dan ook dat ze **bij zorgen en het ervaren van overlast terecht kunnen bij medewerkers**. Medewerkers weten inwoners vervolgens door te verwijzen naar partijen die verder kunnen bemiddelen. Zo speelt Sociaal Werk De Schans een belangrijke rol voor inwoners wanneer zij zorgen hebben of overlast ervaren.

7. Inwoners ervaren een zinvolle dagbesteding

Een zinvolle dagbesteding is, net als maatschappelijke participatie van groot belang voor het welzijn, zelfvertrouwen en de geestelijke gezondheid van inwoners. Sociaal Werk De Schans levert op meerdere manieren een **bijdrage aan het ervaren van een zinvolle dagbesteding**. Medewerkers noemen veel voorbeelden van collectieve activiteiten die kwetsbare inwoners structuur en regelmaat bieden en hen in contact brengen met andere inwoners. Daarnaast blijkt uit het grote aantal individuele ondersteuningstrajecten (786) op het gebied van geestelijke gezondheid dat **Sociaal Werk De Schans een belangrijke rol speelt in de gemeente voor het geestelijk welzijn van inwoners**. Het bieden van een zinvolle dagbesteding speelt hierin een centrale rol.

De impact van Sociaal Werk De Schans

Sociaal Werk De Schans neemt een zeer belangrijke rol in bij het ondersteunen van kwetsbare inwoners van het Westerkwartier. De meeste inwoners die ondersteuning ontvangen van Sociaal Werk De Schans ervaren op één of meerdere manieren kwetsbaarheid. Door de werkwijze van Sociaal Werk De Schans en de diversiteit aan specialisten die aanwezig zijn in de organisatie (bijvoorbeeld buurtwerkers, OCO's en ervaringsdeskundigen) zijn medewerkers in staat om effectief en betekenisvol maatwerk te bieden aan een grote groep inwoners met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften. Uit onze analyse komt duidelijk naar voren dat de inspanningen van Sociaal Werk De Schans op individueel en collectief niveau **kwetsbaarheden verzachten en helpen te overkomen**, maar ook **voorkomen dat problemen bij kwetsbare inwoners escaleren**. Op basis van de resultaten in het onderzoek kunnen we stellen dat Sociaal Werk De Schans positieve maatschappelijke impact maakt op een zeer diverse groep inwoners die kwetsbaarheid ervaren en hun omgeving.

In het jaar 2022 werd extra duidelijk dat de ervaring en expertise binnen Sociaal Werk De Schans medewerkers in staat stelt om snel te schakelen wanneer urgente situaties, zoals de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de hoge energieprijzen, zich voordoen. In beide crises liet Sociaal Werk De Schans zien in staat te zijn een **sturende en verbindende rol** te spelen in de ondersteuning. Daarmee kunnen we stellen dat Sociaal Werk De Schans een **onmisbare partij** is zowel voor samenwerkingspartners in het werkveld als voor inwoners die kwetsbaarheid ervaren.

Echtscheiding en huiselijk geweld

De situatie in het Westerkwartier

Rapportage 2022

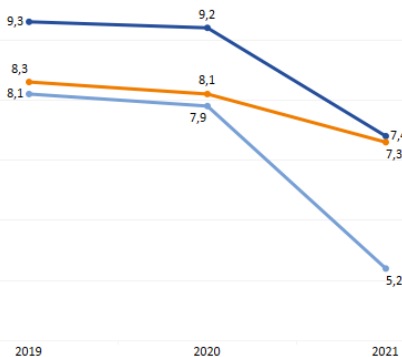

Sociaal Werk De Schans zet zich in om gezinnen in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

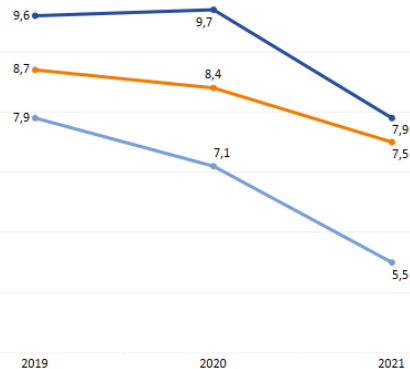
De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor individuele ondersteuning bij ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheidingen.
2. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn bekend met de Landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het signaleren van huiselijk geweld.

Scheidende personen per 1.000 gehuwde personen (Mannen)

Scheidende personen per 1.000 gehuwde personen (Vrouwen)

Meldingen huiselijk geweld (per 1.000 inwoners)

Bron: CBS, 2022

In de gemeente Westerkwartier scheiden naar verhouding minder mensen dan in Nederland en de provincie Groningen. Het aantal scheidingen is in 2021 afgenomen ten opzichte van de twee voorgaande jaren. Het aantal ongetrouwde stellen dat uit elkaar gaat is hierin niet meegenomen.

Ook het aantal meldingen van huiselijk geweld is in de gemeente Westerkwartier lager dan in Nederland en de provincie Groningen. Per 1.000 inwoners werden er in 2021 4,4 meldingen van huiselijk geweld gedaan.

Informatiebronnen

1 Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk de Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk de Schans.

www.sociaalplanbureau Groningen.nl
www.cmostamm.nl
e.meij@cmostamm.nl

Werkwijze

In 2022 is Sociaal Werk De Schans gestart met de pilot 'Relatie en scheidingspunt'. Om de pilot goed te positioneren zijn de relevante ketenpartners vanaf het begin aangehaakt. De gemeente en andere samenwerkingspartners weten het Relatie en scheidingspunt goed te vinden. Dit reflecteert in het aantal meldingen via bijvoorbeeld de politie, schoolmaatschappelijk werk en de GGD. Ook heeft er een brainstormsessie plaatsgevonden met het netwerk (o.a. Humanitas, Cosis, GGD en gemeente) over hoe samenwerkingspartners elkaar kunnen versterken.

Een belangrijk deel van de activiteiten van de pilot zijn collectief van aard in de vorm van trainingen. Het meeste aanbod richt zich op kinderen van 6 tot 18 jaar en hun ouders. Voor deze trainingen vindt een intakegesprek plaats met ouders en kind, om een juiste inschatting te maken van de ondersteuningsbehoefte van het kind en de ouders. De groepstrainingen zijn door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) gekeurd en effectief bewezen. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans onderschrijven de effectiviteit van de trainingen:

"Kinderen zijn open omdat ze herkenning zien bij de andere kinderen. Naast de problemen die aan bod komen is het ook een leuke training om te volgen omdat de kinderen bijvoorbeeld spelletjes doen en creatief bezig zijn."

- Medewerker Sociaal Werk De Schans

Binnen de pilot wordt gebruik gemaakt van Positieve Gezondheid. Bij gezinnen met scheidende ouders is namelijk vaak sprake van meervoudige problematiek. Zo kan er naast een scheiding sprake zijn van financiële problematiek, problemen met de huisvesting of verschillende vormen van geweld. Doordat de pilot een centrale positie heeft in een uitgebreid netwerk met samenwerkingspartners, kan er goed worden doorverwezen en samengewerkt indien een casus daar om vraagt.

Naast het aansluiten bij de behoefte van inwoners en de samenwerking met het werkveld, investeren bij de pilot betrokken medewerkers ook in hun eigen kennisniveau. De vier betrokken medewerkers gaan bijvoorbeeld een training volgen voor de SCHIP-aanpak. Een methode om begeleiding te bieden bij relatieproblemen.

In 2022 is de Mei Meldcode Maand geweest. In deze maand is er wekelijks aandacht besteed aan de meldcode huiselijk geweld en hoe te handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling. In september 2022 is er aandacht geweest voor ouderenmishandeling. De verschillende vormen van mishandeling zijn besproken en er is geoefend met de meldcode.

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

- Sociaal Werk De Schans bemiddelt bij burenruzies en/of overlast en zoekt indien nodig actief de samenwerking met Buurtbemiddeling Westerkwartier.
- Sociaal Werk De Schans werkt preventief tegen pestgedrag van kinderen en volwassenen o.a. in samenwerking met basisscholen en voortgezet onderwijs. Op individueel en collectief niveau door middel van trainingen en inzet ervaringsdeskundigen van De Schans.
- Sociaal Werk De Schans werkt nauw samen met team Mens en Gezin van de gemeente Westerkwartier, waarin consulenten van Mens en Gezin zorgdragen voor regie op veiligheid.
- In samenwerking met Mens & Gezin Jeugd zijn er gezamenlijke werkafspraken gemaakt en is er een veiligheidsplan ontwikkeld.

Individuele hulpverlening

- Sociaal Werk De Schans biedt individuele ondersteuning bij echtscheiding.
- Sociaal Werk De Schans biedt bij Huiselijk Geweld individuele ondersteuning aan volwassenen en kinderen.
- De Schans bemiddelt bij burenruzies en/of overlast en zoekt indien nodig actief de samenwerking met Buurtbemiddeling Westerkwartier.

Collectieve activiteiten

- Sociaal Werk De Schans verzorgt trainingen voor kinderen en ouders in echtscheidingssituaties. IJes-training, Dappere Dino's en scheidingsATLAS.
- Sociaal Werk De Schans werkt preventief tegen pestgedrag van kinderen en volwassenen o.a. in samenwerking met basisscholen en voortgezet onderwijs. Op collectief niveau door middel van trainingen en inzet ervaringsdeskundigen van De Schans.
- Sinds september liggen er op 7 basisscholen in het Westerkwartier informatietasjes voor ouders en kinderen in echtscheidingssituaties.
- Sinds 1 januari 2022 is er een Relatie- en scheidingspunt waar inwoners terecht kunnen met vragen rondom relaties, scheiding en de invloed hiervan op het ouderschap. Er is een webpagina ingericht op de website van De Schans.

Inzet van expertise

- Sociaal Werk De Schans kan in casuïstiek een beroep doen op de gedragswetenschapper die bereikbaar en beschikbaar is voor overleg en advies.
- In samenwerking met Mens & Gezin Jeugd zijn er gezamenlijke werkafspraken gemaakt en is er een veiligheidsplan ontwikkeld.
- Er wordt doorlopend aandacht besteed huiselijk geweld en de meldcode. In de week tegen kindermishandeling werd dagelijks informatie gepost op de sociale media van Sociaal Werk De Schans.

Informatiebronnen

4 Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2022). *Doelen en inspanningen netwerk.*

Leek: Sociaal Werk De Schans.

5 Persoonlijke communicatie teamleiders Sociaal Werk De Schans.

Sociaal Werk De Schans werkt op verschillende manieren samen met partners in het veld. De samenwerkingspartners worden op deze pagina visueel weergegeven. De bronnen die voor onderstaande informatie zijn gebruikt zijn het Doelen Inspanningen Netwerk⁶ en de gesprekken met teamcoaches⁷.

Netwerkpartners

Onderwijs

Basisscholen
Middelbare scholen
GGD Jeugdverpleegkundigen
Schoolmaatschappelijk werk (intern)

**Gemeente
Westerkwartier**
Team Mens en Gezin
Team Mens en Gezin Jeugd

Professionele hulpverlening
Buurtbemiddeling Westerkwartier
Ondersteuner Jeugd en Gezin
Huisarts

Inzet expertise

In samenwerking met Mens en Gezin Jeugd en OGGZ zijn er gezamenlijke werkafspraken gemaakt en is er een veiligheidsplan ontwikkeld.

Team Mens en Gezin en gedragswetenschapper Sociaal Werk De Schans

Individuele trajecten

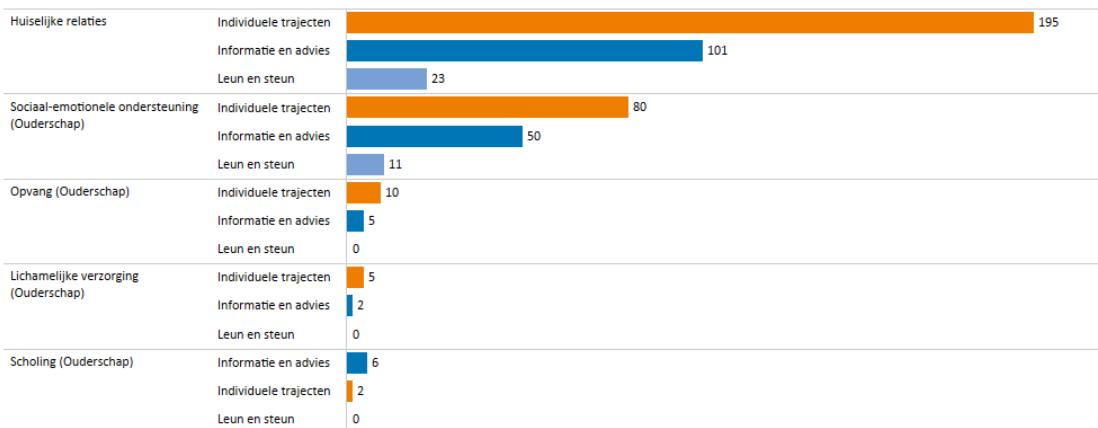

Sociaal Werk De Schans werkt met de combinatie Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), waarbij Positieve Gezondheid met name gaat over de beleving van de inwoner (wat is voor de inwoner belangrijk en waar wil hij/zij mee aan de slag) en de ZRM de professionele blik op de situatie van de inwoner is.

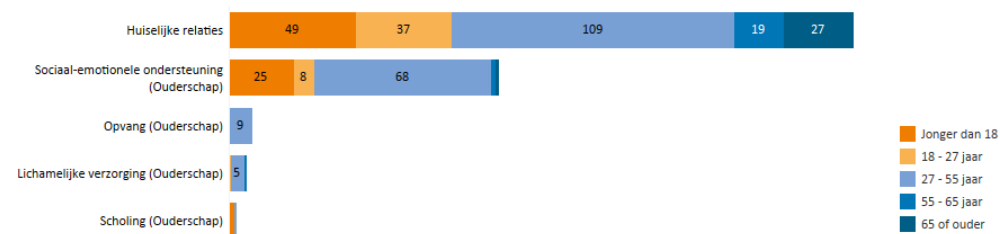
Sociaal Werk De Schans registreert bij individuele trajecten waar de hulpvraag van inwoners ligt, aan welke dimensie van Positieve Gezondheid zij willen werken en het domein van de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) waarop de vraag van toepassing is⁸. Iedere intake is anders en soms is het niet toepasselijk om bij een intake de Positieve Gezondheid uit te vragen. Ook wordt niet altijd een score op de Zelfredzaamheidsmatrix geregistreerd. Onderstaande cijfers geven dan ook niet alle trajecten weer.

Bij Sociaal Werk De Schans kan de individuele hulpverlening in drie verschillende vormen ingezet worden. Deze vormen verschillen in duur, intensiteit en zwaarte. Soms hebben inwoners alleen behoefte aan 'informatie en advies'. In andere gevallen is het nodig dat een medewerker van Sociaal Werk De Schans de inwoner hier en daar ondersteunt en een vinger aan de pols houdt. Deze vorm van ondersteuning wordt 'leun en steun' genoemd. De intensievere hulpverlening valt onder 'individuele trajecten'.

Individuele hulpverlening

Leeftijd van de deelnemers

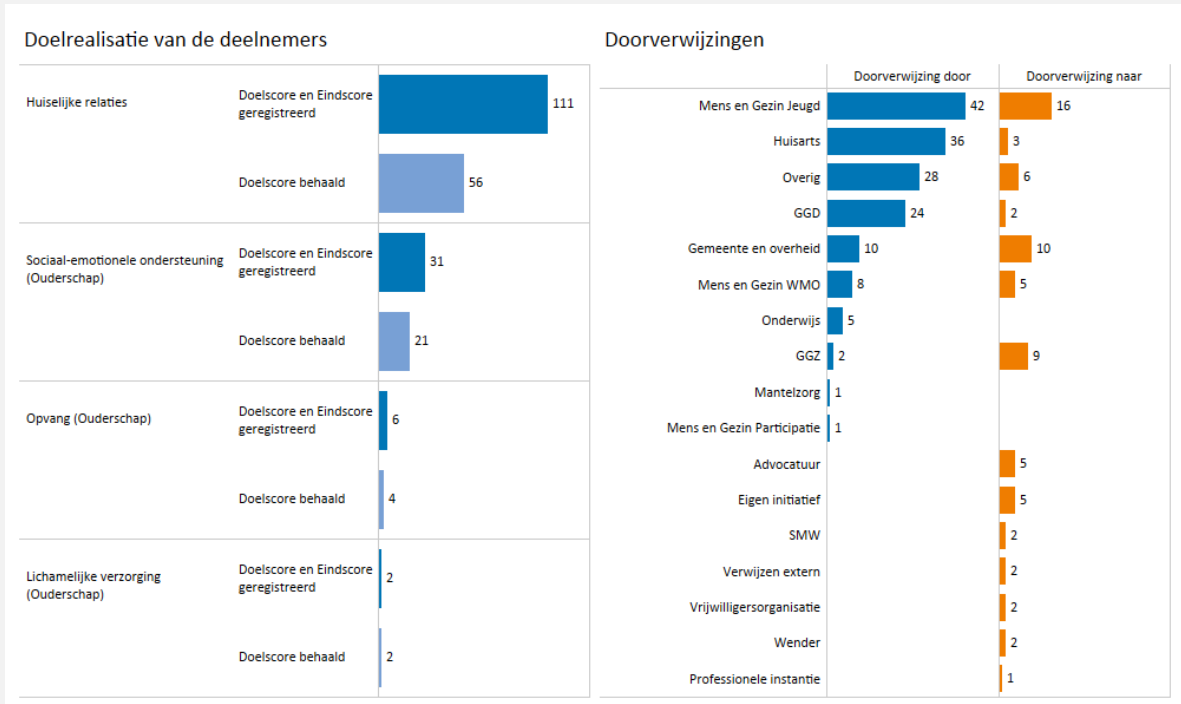
In bovenstaande figuur zijn de aantallen geregistreerde hulpverleningstrajecten voor de zelfredzaamheidsdomeinen Huiselijke relaties en Ouderschap weergegeven. Op het hoofddomein Huiselijke relaties worden met name individuele trajecten ingezet. In 2022 vonden er 195 individuele trajecten op het hoofddomein Huiselijke relaties plaats. Wat betreft de domeinen die betrekking hebben op het ouderschap, vindt er met name ondersteuning plaats op het sociaal-emotionele vlak.

De grootste groep inwoners die ondersteuning krijgt op een van deze domeinen is tussen de 27 en 55 jaar oud. Dit is logisch aangezien de meeste ouders (met thuiswonende kinderen) binnen deze leeftijdsgroep zullen vallen. Maar ook de andere leeftijdsgroepen worden bereikt met het hulpaanbod.

Informatiebronnen

8 Flinterman, F., Lauriks, S., de Wit, M., Cremer, S., Fassaert, T., Verhoeff, A., & Manshanden, J. (2019). Mijn Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheid-Matrix. TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 97(7-8), 160-164.

Individuele trajecten

Bij de intake van een inwoner die een individueel traject gaat volgen wordt waar mogelijk een doelscore op de zelfredzaamheidsmatrix geformuleerd en geregistreerd. Dit wordt alleen gedaan bij volwassen inwoners. Van de trajecten die betrekking hebben op inwoners onder de 18 jaar zijn dus geen doelregistraties beschikbaar. Ook in sommige andere gevallen kan het voorkomen dat een doelregistratie niet passend is bij de hulpvraag van de inwoner.

De inzet van Sociaal Werk De Schans is niet de enige factor die van invloed is op het wel of niet behalen van de doelscores van inwoners. Er zijn ook externe factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de inwoner, zoals levensgebeurtenissen, de inzet van andere instanties en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de energiecrisis. Daarnaast kan het niet behalen van een doelscore betekenen dat escalatie van problematiek juist is voorkomen. Het wel of niet behalen van een doelscore is dus altijd een samenspel van al deze factoren en de interpretatie is niet altijd eenduidig.

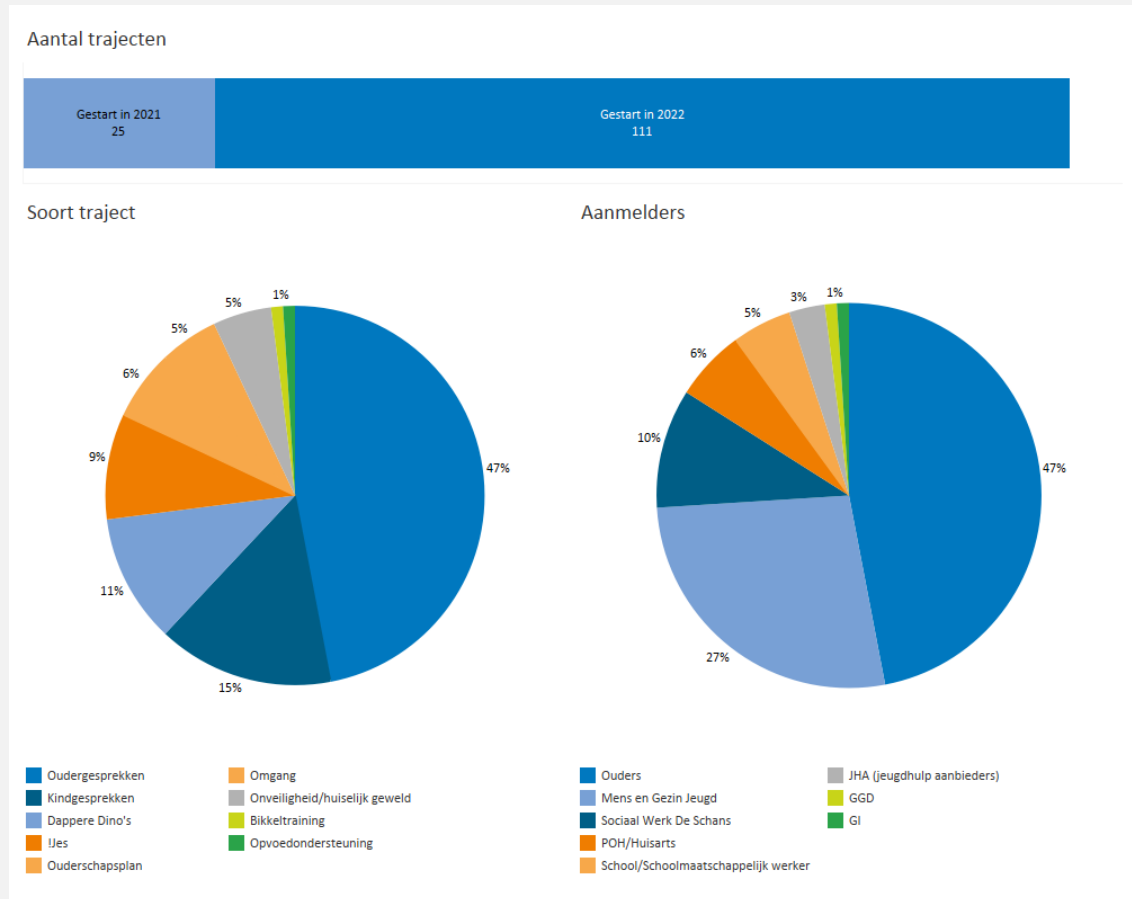
In 2022 is er bij 111 van de individuele trajecten op het zelfredzaamheidsdomein Huiselijke relaties zowel een doelscore als een eindscore geregistreerd. Bij 56 (50%) van deze trajecten is de doelscore behaald. Binnen het domein Sociaal-emotionele ondersteuning werden er van 31 trajecten een doel- en eindscore geregistreerd en is de doelscore in 21 gevallen behaald.

In sommige gevallen registreren medewerkers hoe een inwoner bij Sociaal Werk De Schans binnen is gekomen. In de bovenstaande figuur is voor de individuele trajecten op de domeinen Huiselijke relaties en Ouderschap te zien door en naar welke partijen de inwoners doorverwezen zijn. Veruit de meeste inwoners waarvan is geregistreerd is door wie ze doorverwezen zijn naar Sociaal Werk De Schans, komen binnen via de afdeling Mens en Gezin Jeugd van de gemeente Westerkwartier. Dat is ook de instantie waar Sociaal Werk De Schans zelf het vaakst naar doorverwijst. Via de huisarts en de GGD komt ook een behoorlijk deel van de inwoners met een hulpvraag op dit thema bij Sociaal Werk De Schans binnen. Sinds 2022 vindt de doorverwijzing van en naar de huisarts met name via de OJG plaats.

Relatie- en scheidingspunt

Naast de reguliere registraties, hebben de medewerkers van Sociaal Werk De Schans vanuit de pilot Relatie- en scheidingspunt extra cijfers bijgehouden. Deze cijfers zijn te zien in de onderstaande figuren.

In 2022 liepen er in de pilot Relatie- en scheidingspunt 136 trajecten. 25 daarvan waren in 2021 al opgestart. Iets minder dan de helft van de trajecten bestonden uit gesprekken met ouders. 15% van de trajecten waren kindgesprekken. De rest van de trajecten bestonden met name uit trainingen.

De meeste ouders hebben zich zelf gemeld bij Sociaal Werk De Schans met hun hulpvraag. Iets meer dan een kwart van de aanmelders is binnen gekomen via het team Mens en Gezin Jeugd van de gemeente. Ook via andere instanties zoals de huisarts, school en jeugdhulp zijn er ouders en kinderen bij Sociaal Werk De Schans terecht gekomen.

Collectieve activiteiten

Dappere Dino's

MEEDOEN

MENTAAL
WELBEVINDEN

KWALITEIT VAN LEVEN

De training is bedoeld voor kinderen van 6-8 jaar waarvan de ouders gaan scheiden of gescheiden zijn. In de training wordt gewerkt aan vaardigheden om problemen op te lossen. Daardoor kunnen de kinderen beter omgaan met de scheiding en de nieuwe situatie. Ook wordt op een speelse manier aandacht besteed aan de verschillende gevoelens. De training is in groepsverband. Daardoor ervaren de kinderen steun van leeftijdsgenootjes die hetzelfde meemaken.

Bijeenkomsten: 29 Gemiddeld aantal: 4-5

Preventief en curatief

Kracht van de groep startscore: 1 (groep kan het niet zelf)
Kracht van de groep eindscore: 5 (groep is zelfstandig)

!Jes-training

MEEDOEN

MENTAAL
WELBEVINDEN

KWALITEIT VAN LEVEN

De training is bedoeld voor kinderen van 8-12 jaar waarvan de ouders gaan scheiden of gescheiden zijn én hun ouders. Deze training helpt kinderen bij wat hen te doen staat (hun 'taken') als gevolg van de scheiding. Tegelijk leren de ouders er voor hun kinderen te zijn, in een periode waarin ook van hen zelf veel wordt gevraagd. De training is in groepsverband. Daardoor ervaren de kinderen steun van leeftijdsgenootjes die hetzelfde meemaken.

Bijeenkomsten: 7 Gemiddeld aantal: 3

Preventief en curatief

Kracht van de groep startscore: 1 (groep kan het niet zelf)
Kracht van de groep eindscore: 2 (groep kan veel zelf)

Voorlichting op scholen

MEEDOEN

MENTAAL
WELBEVINDEN

KWALITEIT VAN LEVEN

DAGELIJKS
FUNCTIONEREN

Sociaal Werk De Schans werkt preventief tegen pestgedrag van kinderen en volwassenen o.a. in samenwerking met basisscholen en voortgezet onderwijs. Dit doen ze door middel van trainingen en inzet van ervaringsdeskundigen van Sociaal Werk De Schans.

Niet beschikbaar

Preventief en curatief

ScheidingsATLAS

MEEDOEN

MENTAAL
WELBEVINDEN

KWALITEIT VAN LEVEN

De training ScheidingsATLAS is bedoeld voor ouders die gescheiden zijn. Ouders kunnen afzonderlijk van elkaar deelnemen. In de training wordt besproken hoe de kinderen de scheiding beleven, hoe je de kinderen kunt helpen wennen aan de nieuwe situatie, co-ouderschap en communicatie. In 2022 vonden de voorbereidingen voor deze activiteit plaats.

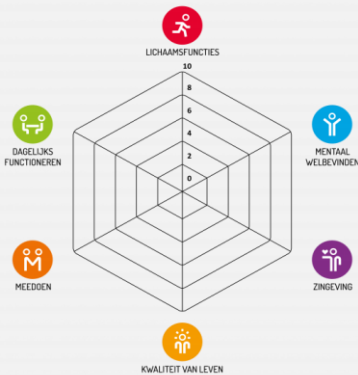

Start in 2023

Preventief en curatief

Samenvatting en duiding

Sociaal Werk De Schans zet zich in om gezinnen in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor individuele ondersteuning bij ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheidingen.
2. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn bekend met de Landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het signaleren van huiselijk geweld.

Algemene situatie in Westerkwartier

In de gemeente Westerkwartier scheiden naar verhouding minder mensen dan in Nederland en de provincie Groningen. Het aantal scheidingen is in 2021 afgenomen ten opzichte van de twee voorgaande jaren. Het aantal ongetrouwde ouders dat uit elkaar gaat is hierin niet meegenomen. Ook het aantal meldingen van huiselijk geweld is in de gemeente Westerkwartier lager dan in Nederland en de provincie Groningen. Per 1.000 inwoners werden er in 2021 4,4 meldingen van huiselijk geweld gedaan.

1. Inwoners weten waar ze terecht kunnen voor individuele ondersteuning bij ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheidingen.

In 2022 is Sociaal Werk De Schans gestart met de pilot 'Relatie en scheidingspunt' om ouders en kinderen in echtscheidingsituaties te ondersteunen. Naast bekendheid van het steunpunt onder ouders, bijvoorbeeld door middel van informatietasjes op scholen, hebben de medewerkers ingezet op bekendheid van het steunpunt in het netwerk. Hierdoor konden de verschillende instanties die te maken hadden met inwoners met relatie- en scheidingsproblematiek goed doorverwijzen naar Sociaal Werk De Schans. In de gemeente Westerkwartier **weten inwoners dat ze voor (individuele) hulp bij relatie- en scheidingsproblemen terecht kunnen bij Sociaal Werk De Schans**. Hierdoor kunnen er meer ouders en kinderen worden geholpen.

2. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn bekend met de Landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor het signaleren van huiselijk geweld.

In 2022 is de Mei Meldcode Maand geweest. In deze maand is er bij Sociaal Werk De Schans wekelijks aandacht besteed aan de meldcode huiselijk geweld en hoe te handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling. In september 2022 is er expliciet aandacht geweest voor ouderenmishandeling. De verschillende vormen van mishandeling zijn besproken en er is geoefend met de meldcode. Hierdoor zijn medewerkers van Sociaal Werk De Schans **goed op de hoogte van de meldcode** en kunnen zij adequaat handelen wanneer dat nodig is.

De impact van Sociaal Werk De Schans

Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen we stellen dat Sociaal Werk De Schans een waardevol verschil maakt in de levens van ouders en kinderen die problemen ervaren in de huiselijk sfeer. Sociaal Werk De Schans ondersteunt inwoners bij relatie- en scheidingsproblematiek. Door middel van gesprekken, trainingen en lotgenotencontact voor kinderen van scheidende ouders helpt Sociaal Werk De Schans inwoners om te gaan met de scheiding. Wanneer een scheiding als minder ingrijpend wordt ervaren door een kind, kan het zich **ook op andere vlakken beter blijven ontwikkelen**. Ouders die een scheiding beter doorlopen, kunnen voor het kind ook betere co-ouders zijn. Deze ouders en kinderen zijn zelfredzamer en daardoor beter uitgerust voor uitdagingen in de toekomst.

Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn goed op de hoogte van de Landelijke meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierdoor weten zij hoe ze signalen van mishandeling moeten herkennen en hoe ze dit moeten melden. Dit draagt bij aan het **eerder stoppen en het voorkomen van mishandeling**. Zo maakt Sociaal Werk De Schans een belangrijke impact voor inwoners in echtscheidingsituaties en slachtoffers van huiselijk geweld.

Informatiebronnen

1 Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente geweest.

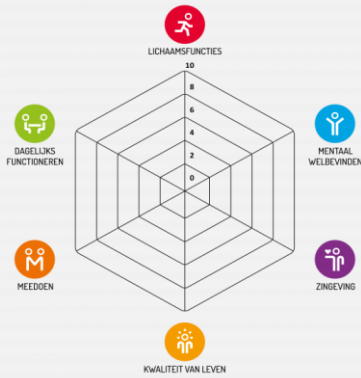
Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk de Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk de Schans.

 www.sociaalplanbureau Groningen.nl
 www.cmostamm.nl
 e.meij@cmostamm.nl

Sterke buurten

De situatie in het Westerkwartier

Rapportage 2022

Sociaal Werk De Schans zet zich in om de buurten in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

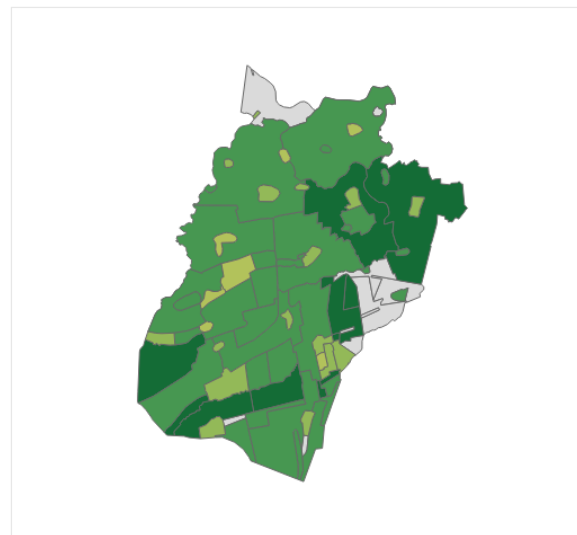
1. Inwoners waarderen hun buurt als leefomgeving positief.
2. Het aantal inwoners dat bereid is een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de buurt stijgt.
3. Behoud score voor sociaal-cultureel kapitaal.

Factoren leefbaarheid (2020)

Gemeente Westerkwartier

Leefbaarheidsscore per buurt (2020)

Bron: Leefbarometer, 2021

De leefbaarheidsscore van de gemeente Westerkwartier is goed. Het gevoel van veiligheid, de sociale samenhang en de woningvoorraad hebben een positief effect op de score. Het beperkte aantal voorzieningen heeft een negatieve invloed op de score. In de rechterfiguur is de leefbaarheidsscore van de buurten in de gemeente Westerkwartier te zien. Er is geen buurt in de gemeente met een onvoldoende leefbaarheid.

Informatiebronnen

1 Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

Werkwijze

De belangrijkste methodiek die Sociaal Werk De Schans hanteert op het thema Sterke buurten is de ABCD-methode. ABCD staat voor Asset Based Community Development. Deze methodiek richt zich op de sterke punten en talenten binnen een gemeenschap, in plaats van op de problemen die zich voordoen in een buurt of wijk. Op deze manier sluit de ABCD-methode naadloos aan op het inzetten op eigen kracht van inwoners, zoals ook wordt aangemoedigd in oplossingsgericht werken en Positieve Gezondheid.

ABCD is een bottom-up aanpak waarbij de betrokkenheid en participatie van inwoners het startpunt is. Buurtwerkers (en andere medewerkers van Sociaal Werk De Schans) moedigen samenwerking en zelforganisatie van gemeenschappen in het Westerkwartier aan. Zo zijn en blijven inwoners zelf experts over hun eigen behoeften én oplossingen.

Een voorbeeld van de ABCD-methode 'in real life', zoals een medewerker het omschreef, is de totstandkoming van het nieuwe Multifunctioneel Centrum (MFC) de Sintmaste in Tolbert. In deze specifieke wijk wonen relatief veel mensen met een lage sociaaleconomische status. Een medewerker beschrijft hoe bewoners van deze wijk kwamen met het idee om een multifunctioneel centrum te ontwikkelen. Om alle inwoners te betrekken bij het MFC is een contactkaart gemaakt die huis-aan-huis is rondgebracht. Zo zijn er 500 buurtbewoners gesproken waarvan er 100 aangaven actief te willen zijn bij de ontwikkeling van het MFC.

Sinds 2021 is er bij Sociaal Werk De Schans een cultuurcoach actief. De Cultuurcoach maakt geen onderdeel uit van de basisondersteuning, maar is wel een integraal onderdeel van de gebiedsteams. De inzet van de cultuurcoach betreft een extra opdracht die middels een Europese aanbestedingsprocedure aan Sociaal Werk De Schans gegund is. Zij brengt het belang van culturele activiteiten bij medewerkers en inwoners onder de aandacht. Ook ondersteunt en stimuleert zij inwoners en informele bewonersgroepen en verenigingen die een culturele activiteit willen organiseren.

“Wanneer mensen zelf verantwoordelijk zijn voor voorzieningen en initiatieven in de wijk zijn ze er extra zuinig op.”

- Medewerker Sociaal Werk De Schans

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

- Sociaal Werk De Schans onderhoudt contact met buurtverenigingen en dorpsbelangen en ondersteunt inwoners (waar nodig) bij buurtactiviteiten.
- Sociaal Werk De Schans ondersteunt informele hulpdiensten die een vangnet creëren voor inwoners die tussen wal en schip dreigen te raken.
- Sociaal Werk De Schans werkt samen met de leefbaarheidsadviseurs en organisaties, waaronder woningcorporatie Wold & Waard om de leefbaarheid in wijken en buurten te verbeteren.
- Sociaal Werk De Schans neemt regie in de samenwerking tussen ketenpartners en werkt steeds meer samen met ketenpartners in het gebied om gezamenlijk initiatieven te starten.
- Sociaal Werk De Schans gaat al dan niet in afstemming met meldende partij(en) op wijk- of huisbezoek bij inwoners waar zorgen over bestaan en haalt op wat er nodig is om de buurt en het gevoel van veiligheid te versterken.

Individuele hulpverlening

- Sociaal Werk De Schans begeleidt inwoners met een goed idee of wens, maar ook met een zorg of signaal over hun buurt en stimuleert deze hierin regie te nemen en in actie te komen.

Collectieve activiteiten

- Sociaal Werk De Schans onderhoudt het contact met buurtverenigingen en dorpsbelangen en ondersteunt inwoners (waar nodig) bij buurtactiviteiten.
- Sociaal Werk De Schans pakt signalen van jongerenoverlast op en zet jongeren d.m.v. verschillende projecten zelf in beweging.
- Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn door buurtrondes zichtbaar voor inwoners met als doel de eigen kracht van de inwoners te ondersteunen.
- Sociaal Werk De Schans begeleidt verenigingen en vrijwilligersorganisaties.
- Sociaal Werk De Schans voert zogenaamde buurtschouwen uit.
- Sociaal Werk De Schans zet zich in om de gezonde leefomgeving van inwoners te versterken vanuit Go! Noord.
- Cultuurcoach heeft een start gemaakt met het initiëren van diverse culturele projecten, waaronder de Cultuurkaravaan en cultuurmarkt.
- Vanuit het Sportakkoord zijn verschillende initiatieven ontstaan, waaronder het outdoor beweegpark in Marum en het openbare beweegpark in Oldekerk.
- De Schans is zichtbaar met de koffiekar en koffiemomenten als ontmoetingsplek in de wijk.
- Om met inwoners in gesprek te gaan over zaken Sociaal Werk De Schans heeft een Vrouwenfestival 2022 georganiseerd om de verbinding tussen vrouwen in de buurt te stimuleren.

Inzet van expertise

- Sociaal Werk De Schans werkt samen met netwerkpartners, waaronder Woningcorporatie Wold en Waard, politie, VNN, GGD, Thuiszorg, Mens & Gezin en gemeente Westerkwartier o.a. op het gebied van overlast in de buurt.
- Domeinoverstijgend cultuurnetwerk 'De Cultuurbinders' is gestart o.l.v. cultuurcoach vanuit Sociaal Werk De Schans.

Samenwerking

Sociaal Werk De Schans werkt op verschillende manieren samen met partners in het veld. De samenwerkingspartners worden op deze pagina visueel weergegeven. De bronnen die voor onderstaande informatie zijn gebruikt zijn het Doelen Inspanningen Netwerk⁶ en de gesprekken met teamcoaches⁷.

Netwerkpartners

Inzet expertise

Sociaal Werk De Schans werkt samen met netwerkpartners, waaronder Woningcorporatie Wold en Waard, politie, VNN, GGD, Thuiszorg, Mens & Gezin en gemeente Westerkwartier o.a. op het gebied van overlast in de buurt.

Wold en Waard, politie, VNN, GGD, Thuiszorg, Mens & Gezin en gemeente Westerkwartier

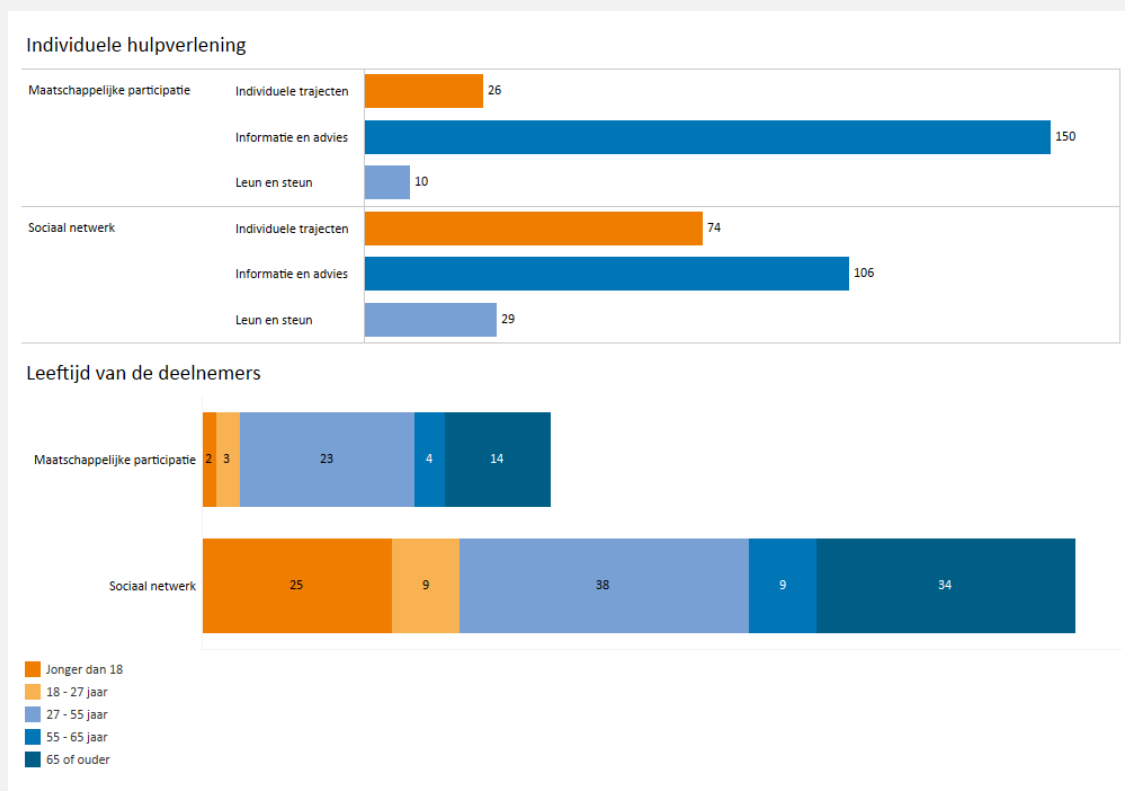
Individuele hulpverlening

Sociaal Werk De Schans werkt met de combinatie Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), waarbij Positieve Gezondheid met name gaat over de beleving van de inwoner (wat is voor de inwoner belangrijk en waar wil hij/zij mee aan de slag) en de ZRM de professionele blik op de situatie van de inwoner is.

Sociaal Werk De Schans registreert bij individuele trajecten waar de hulpvraag van inwoners ligt, aan welke dimensie van Positieve Gezondheid zij willen werken en het domein van de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) waarop de vraag van toepassing is⁸. Iedere intake is anders en soms is het niet altijd toepasselijk om bij een intake de Positieve Gezondheid uit te vragen. Ook wordt niet altijd een score op de Zelfredzaamheidsmatrix geregistreerd. Onderstaande cijfers geven dan ook niet alle trajecten weer.

Bij Sociaal Werk De Schans kan de individuele hulpverlening in drie verschillende vormen ingezet worden. Deze vormen verschillen in duur, intensiteit en zwaarte. Soms hebben inwoners alleen behoefte aan 'informatie en advies'. In andere gevallen is het nodig dat een medewerker van Sociaal Werk De Schans de inwoner hier en daar ondersteunt en een vinger aan de pols houdt. Deze vorm van ondersteuning wordt 'leun en steun' genoemd. De intensievere hulpverlening valt onder 'individuele trajecten'.

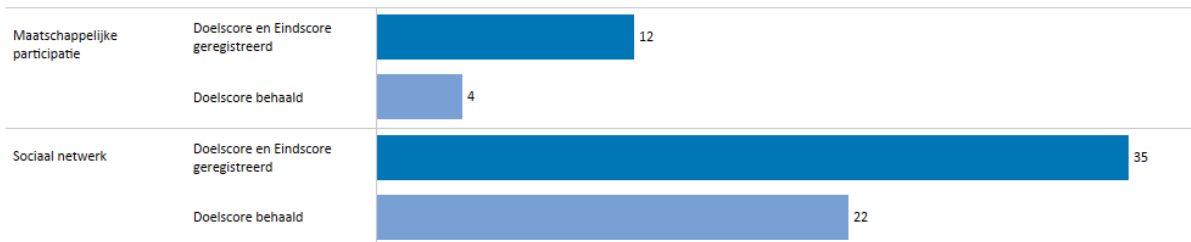
In bovenstaande figuur zijn de aantallen geregistreerde hulpverleningstrajecten voor de zelfredzaamheidsdomeinen Maatschappelijke participatie en Sociaal netwerk weergegeven. Op deze thema's wordt met name informatie en advies verstrekt. In 2022 vonden er 74 individuele trajecten op het hoofddomein Sociaal netwerk plaats, op het hoofddomein Maatschappelijke participatie waren dat er 26.

Bij beide hoofddomeinen is de grootste groep inwoners die ondersteuning krijgt tussen de 27 en 55 jaar oud. Maar ook de andere leeftijdsgroepen worden goed bereikt met het hulpaanbod op het gebied van Maatschappelijke participatie en Sociaal netwerk.

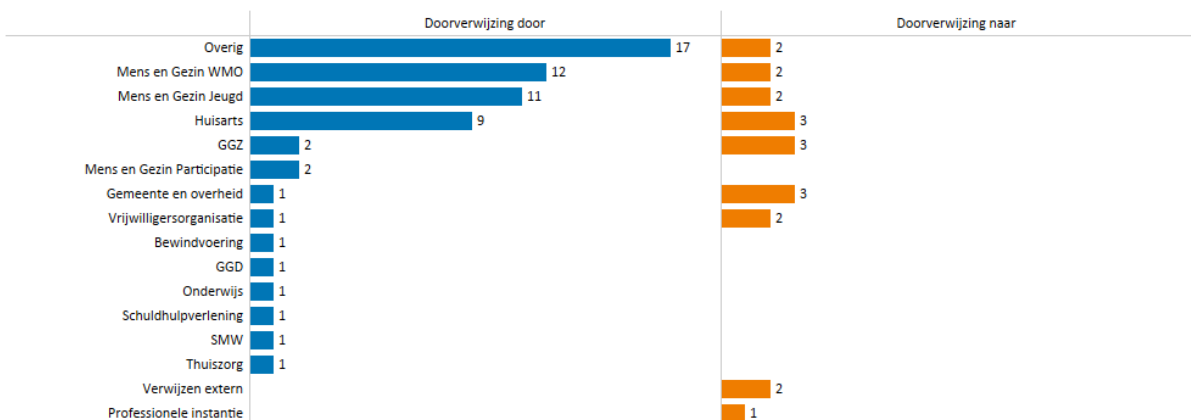
Individuele hulpverlening

Doelrealisatie van de deelnemers

Doorverwijzingen

Bij de intake van een inwoner die een individueel traject gaat volgen wordt waar mogelijk een doelscore op de zelfredzaamheidsmatrix geformuleerd en geregistreerd. Dit wordt alleen gedaan bij volwassen inwoners. Van de trajecten die betrekking hebben op inwoners onder de 18 jaar zijn dus geen doelregistraties beschikbaar. Ook in sommige andere gevallen kan het voorkomen dat een doelregistratie niet passend is bij de hulpvraag van de inwoner.

De inzet van Sociaal Werk De Schans is niet de enige factor die van invloed is op het wel of niet behalen van de doelscores van inwoners. Er zijn ook externe factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de inwoner, zoals levensgebeurtenissen, de inzet van andere instanties en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de energiecrisis. Daarnaast kan het niet behalen van een doelscore betekenen dat escalatie van problematiek juist is voorkomen. Het wel of niet behalen van een doelscore is dus altijd een samenspel van al deze factoren en de interpretatie is niet eenduidig.

In 2022 is er bij 12 van de individuele trajecten op het zelfredzaamheidsdomein Maatschappelijke participatie zowel een doelscore als een eindscore geregistreerd. Bij 4 van deze trajecten is de doelscore behaald. Binnen het domein Sociaal netwerk werden er van 35 trajecten een doel- en eindscore geregistreerd en is de doelscore in 22 gevallen behaald.

In sommige gevallen registreren medewerkers hoe een inwoner bij Sociaal Werk De Schans binnen is gekomen. In de bovenstaande figuur is voor de individuele trajecten op de domeinen Maatschappelijke participatie en Sociaal netwerk te zien door en naar welke partijen de inwoners doorverwezen zijn. De meeste inwoners waarvan is geregistreerd is door wie ze doorverwezen zijn naar Sociaal Werk De Schans, komen binnen via een afdeling van de gemeente Westerkwartier. Sociaal Werk De Schans verwijst zelf op deze thema's het vaakst door naar de GGZ, huisarts en de gemeente.

Informatiebronnen

8 Flinterman, F., Lauriks, S., de Wit, M., Cremer, S., Fassaert, T., Verhoeff, A., & Manshanden, J. (2019). Mijn Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheid-Matrix. TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 97(7-8), 160-164.

Collectieve activiteiten

GO!Noord

Sociaal Werk De Schans zet zich in om de gezonde leefomgeving van inwoners te versterken en werkt vanuit Go! Noord samen met inwoners stapsgewijs aan het identificeren en benutten van kansen om de leefomgeving in dorpen gezonder in te richten, door slimme aanpassingen in de openbare ruimte te realiseren.

Niet beschikbaar

Preventief en curatief

Buurtwerk

De buurtwerkers van Sociaal Werk De Schans zijn aanwezig in de wijk of het dorp. De buurtwerker komt met inwoners in contact om een beeld te krijgen van wat er leeft en speelt. Inwoners kunnen zelf aangeven wat er in hun omgeving speelt en waarmee ze aan de slag willen. De buurtwerker richt zich op het versterken van de eigen kracht en initiatief van de inwoners en ondersteunt waar nodig. Dat gebeurt op het spreekuur, op straat of in gesprek bij mensen thuis

Outreaching jongerenwerk

Bijeenkomsten: 51

Gem. deelnemers: 5

Preventief en curatief

Cultuurcoach

Sociaal Werk De Schans zet een cultuurcoach in om de organisatie van en deelname aan culturele activiteiten te stimuleren. De cultuurcoach helpt met het culturele aanbod, het aanvragen van subsidies, opzetten van evenementen en overige vraagstukken. Inwoners en organisaties met een vraag op cultureel gebied kunnen bij haar terecht. De Cultuurcoach maakt geen onderdeel uit van de basisondersteuning. Dit betreft een extra opdracht die middels een Europese aanbestedingsprocedure aan Sociaal Werk De Schans gegund is.

Niet beschikbaar

Preventief

Informatiebronnen

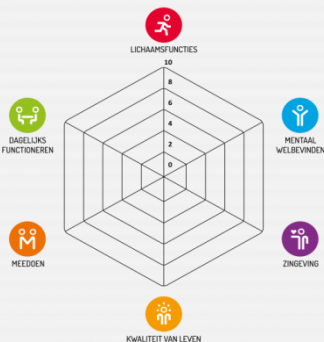
Sociaal Werk De Schans (2022). Dit geldt voor alle aantallen met betrekking tot het bereik in dit hoofdstuk.

www.sociaalplanbureaugroningen.nl

www.cmostamm.nl

e.meij@cmostamm.nl

Samenvatting en duiding

Sociaal Werk De Schans zet zich in om de buurten in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inwoners waarderen hun buurt als leefomgeving positief.
2. Het aantal inwoners dat bereid is een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de buurt stijgt.
3. Behoud score voor sociaal-cultureel kapitaal.

Algemene situatie in Westerkwartier

De leefbaarheidsscore van de gemeente Westerkwartier is goed. Het gevoel van veiligheid, de sociale samenhang en de woningvoorraad hebben een positief effect op de score. Het beperkte aantal voorzieningen heeft een negatieve invloed op de score. Er is geen buurt in de gemeente met een onvoldoende leefbaarheid.

1. Inwoners waarderen hun buurt als leefomgeving positief

De buurtwerkers van Sociaal Werk De Schans zijn veel aanwezig in de wijken en buurten. Ze weten wat er speelt en kunnen daardoor inspelen op de behoeften van de inwoners. Hierin vindt Sociaal Werk De Schans het belangrijk dat **inwoners zelf aangeven waar ze hulp bij nodig hebben**. Op deze manier ondersteunt Sociaal Werk De Schans alleen bij initiatieven die inwoners zelf belangrijk vinden om de leefbaarheid in de wijk als positief te ervaren.

2. Het aantal inwoners dat bereid is een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid van de buurt stijgt

In de werkwijze van Sociaal Werk De Schans (de ABCD-methode) is de **betrokkenheid en participatie van inwoners het startpunt**. Buurtwerkers (en andere medewerkers van Sociaal Werk De Schans) moedigen samenwerking en zelforganisatie van gemeenschappen in het Westerkwartier aan. Zo zijn en blijven inwoners zelf experts over hun eigen behoeften én oplossingen. Op deze manier worden inwoners gestimuleerd om zelf een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in de buurt.

3. Behoud score voor sociaal-cultureel kapitaal

De cultuurcoach van Sociaal Werk De Schans zet zich in om het meedoen aan en organiseren van culturele activiteiten gemakkelijker en toegankelijker te maken voor inwoners van de gemeente Westerkwartier. Doordat meer inwoners kunnen participeren in culturele activiteiten, wordt het **sociaal-cultureel kapitaal versterkt en beter behouden**.

De impact van Sociaal Werk De Schans

Sociaal Werk De Schans maakt een positieve impact op wijken en buurten in het Westerkwartier door aanwezig te zijn en inwoners in staat te stellen iets te veranderen of organiseren in de wijk. Door aan te sluiten bij de behoeften van de inwoners werkt Sociaal Werk De Schans vanuit de betrokkenheid van de inwoners. Op deze manier ondersteunt Sociaal Werk De Schans inwoners om **zelf een positieve bijdrage te leveren aan hun leefomgeving**. De cultuurcoach van Sociaal Werk De Schans zorgt ervoor dat cultuur op de agenda blijft staan bij Sociaal Werk De Schans en de inwoners van de gemeente Westerkwartier. Dit is belangrijk zodat inwoners sociale verbondenheid blijven voelen bij hun buurt, wijk en gemeente. Zo levert Sociaal Werk De Schans een belangrijke bijdrage aan het versterken van het sociaal-cultureel kapitaal in de gemeente Westerkwartier.

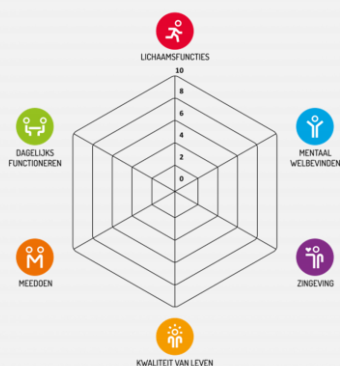
Informatiebronnen

¹ Dit zijn de geherformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente geweest.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

Armoede en arbeidsparticipatie

De situatie in het Westerkwartier

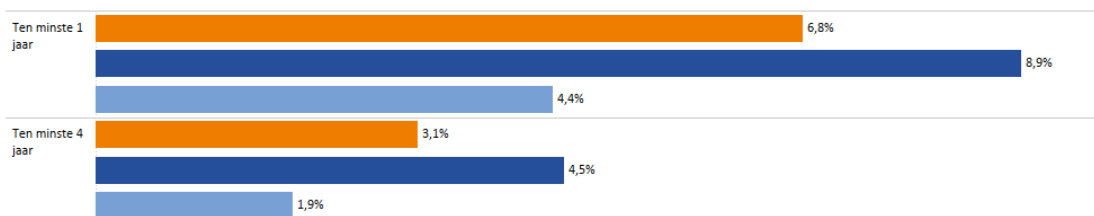

Sociaal Werk De Schans zet zich in om mensen met een laag inkomen in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

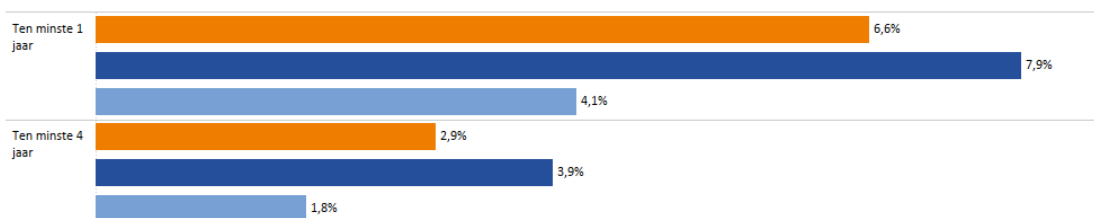
De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inzicht in doelgroepen die momenteel ondersteuning krijgen bij de financiële problemen en op welke manier.
2. Inzicht in het aanbod ter bestrijding van armoede en op welke punten het aanbod kan worden aangepast of aangevuld.
3. Het aantal kinderen dat in de gemeente Westerkwartier opgroeit in armoede neemt af.
4. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van voorzieningen die onder de P-wet vallen verminderd kunnen worden.
5. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van bijstandsuitkeringen verminderd kunnen worden.

Huishoudens met een inkomen tot lage-inkomensgrens (2021)

Kinderen in huishoudens met een inkomen tot lage-inkomensgrens (2021)

■ Nederland
■ Provincie Groningen
■ Westerkwartier

Bron: CBS, 2023

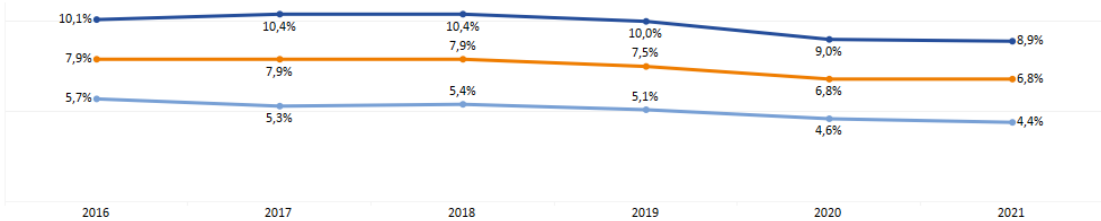
In de gemeente Westerkwartier wonen naar verhouding minder mensen met een inkomen onder de lage inkomensgrens dan in Nederland en in de provincie Groningen. In de gemeente Westerkwartier heeft 4,4% van de huishoudens in 2021 een laag inkomen, dat zijn ongeveer 1.200 huishoudens. Bijna 2% van de huishoudens in de gemeente Westerkwartier heeft ten minste vier jaar op rij een inkomen onder de lage inkomensgrens. We hebben het dan over zo'n 500 huishoudens. Hoe langer een huishouden rond moet komen van een laag inkomen, des te moeilijker wordt het om daar uit te komen.

Ook het aandeel kinderen in een huishouden met een laag inkomen is in de gemeente Westerkwartier relatief laag. 4,1% van de kinderen woont in een huishouden met een laag inkomen, dat zijn ongeveer 500 kinderen. Voor 1,8% van de kinderen duurt dat al ten minste vier jaar. We hebben het dan over ongeveer 200 kinderen.

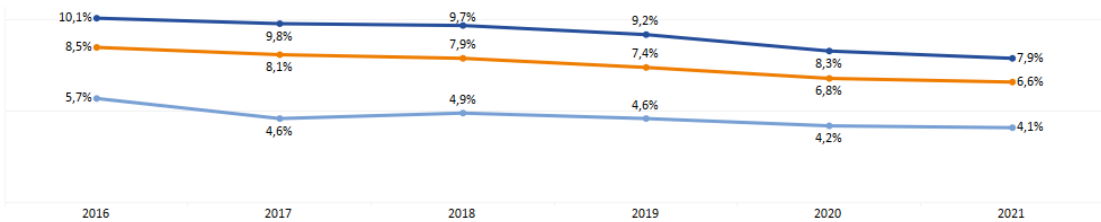
Armoede en arbeidsparticipatie

De situatie in het Westerkwartier

Huishoudens met een inkomen tot lage-inkomensgrens (ten minste 1 jaar)

Kinderen in huishoudens met een inkomen tot lage-inkomensgrens (ten minste 1 jaar)

■ Nederland
■ Provincie Groningen
■ Westerkwartier

Bron: CBS, 2023

Moeite met rondkomen

■ Nederland
■ Provincie Groningen
■ Westerkwartier

Bron: Gezondheidsmonitor GGD, RIVM en CBS, 2020

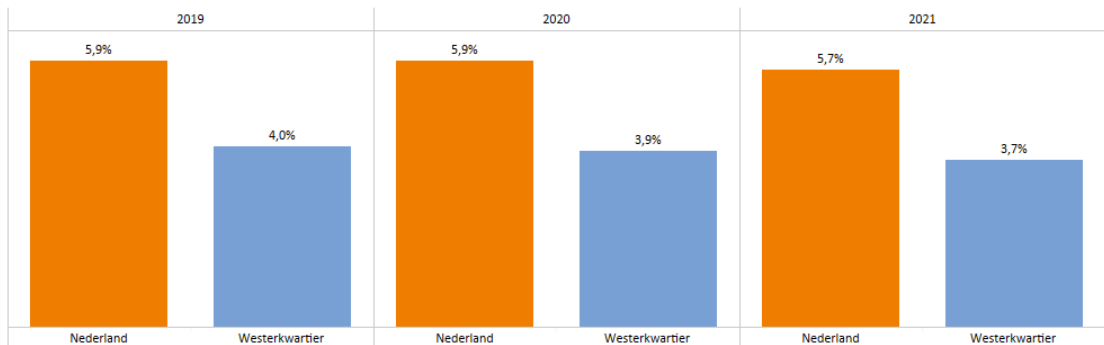
Het aandeel huishoudens dat moet rondkomen van een laag inkomen is vrij stabiel en ontwikkelt zich in de gemeente Westerkwartier op vergelijkbare manier als het landelijke en provinciale aandeel. In 2016 had 5,7% van de huishoudens in de gemeente Westerkwartier een laag inkomen, in 2021 is dat aandeel licht gedaald naar 4,4%. Het aandeel huishoudens dat langdurig moet rondkomen van een laag inkomen laat nog minder fluctuatie zien. Sinds 2016 ligt dit aandeel in de gemeente Westerkwartier rond de 2%.

Een inkomensgrens is een objectieve manier om naar inkomen te kijken, maar zegt niets over de beleving van armoede. In de gezondheidsmonitor van de GGD, het RIVM en het CBS wordt vierjaarlijks gevraagd of inwoners moeite hebben met rondkomen. In 2020 gaf 8,5% van de inwoners in de gemeente Westerkwartier aan wel eens moeite te hebben met rondkomen. Dat aandeel is lager dan landelijk en provinciaal, maar ligt een stuk hoger dan het aandeel huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens.

Armoede en arbeidsparticipatie

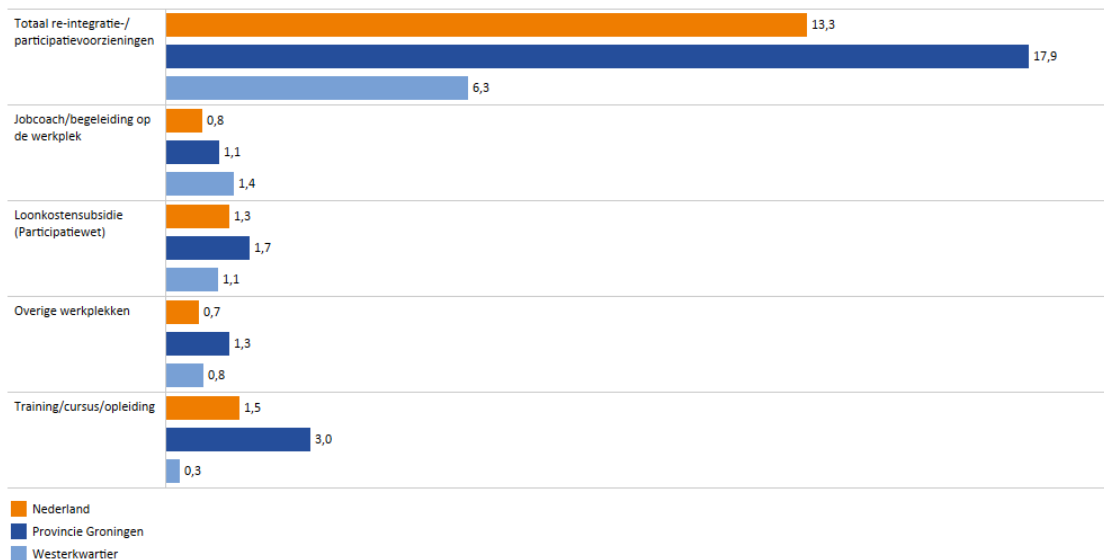
De situatie in het Westerkwartier

Aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering

Bron: CBS, 2023

Re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners

Bron: CBS, 2022

In de gemeente Westerkwartier heeft 3,7% van de huishoudens een bijstandsuitkering. Dat zijn ongeveer 1.050 huishoudens. Gemiddeld zijn er in Nederland naar verhouding meer huishoudens met een bijstandsuitkering, namelijk 5,7%.

In de gemeente Westerkwartier worden relatief een stuk minder re-integratievoorzieningen ingezet dan in Nederland en in de provincie Groningen. In de gemeente Westerkwartier wordt het vaakst een jobcoach of begeleiding op de werkplek ingezet. In de provincie en landelijk is dat een training, cursus of opleiding. Deze vorm van re-integratie wordt in de gemeente Westerkwartier juist het minst vaak ingezet.

Werkwijze

2022 was het jaar waarin de inflatie en stijgende energieprijzen zorgden voor acute geldzorgen voor veel huishoudens in Nederland en zo ook in het Westerkwartier. Niet alleen huishoudens met een laag inkomen kwamen financieel in de knel, maar ook groepen die normaliter financieel weerbaar werden geacht. Door de maatschappelijke situatie kregen medewerkers van Sociaal Werk De Schans te maken met een flinke toename van hulpvragen op financieel gebied. Ook kwamen medewerkers in contact met nieuwe groepen inwoners met financiële zorgen.

Medewerkers geven aan dat schaamte vaak een belangrijk obstakel is om in contact te komen met mensen met geldzorgen. Doordat iedereen de financiële gevolgen van de inflatie en stijgende energieprijzen voelde was de schaamte om financiële zorgen te uiten in 2022 een stuk minder. Medewerkers grepen deze situatie aan om extra outreachend te werken en inwoners aan te moedigen zich te melden als ze financiële zorgen hadden. Ook werd een reeks aan 'welzijn en energie' markten georganiseerd, waarin inwoners in contact konden komen met Sociaal Werk De Schans en geïnformeerd werden over de tijdelijke en reguliere ondersteuningsmogelijkheden.

De toegenomen financiële zorgen bij inwoners waren ook aanleiding om bestaande samenwerking te versterken en nieuwe samenwerkingen te ontwikkelen. Zo werden op de welzijn en energie markten ook andere partijen aangehaakt op het gebied van bijvoorbeeld sport en cultuur. Zo werd een specifiek probleem als financiële zorgen op integrale wijze benaderd.

"Mensen komen naar de markt voor sport, cultuur, energiemaatregelen én vragen op financieel gebied maar komen ook in contact andere vormen van ondersteuning. Die laagdrempeligheid is heel belangrijk."

- Medewerker Sociaal Werk De Schans

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

- Sociaal Werk De Schans verzorgt belastingspreekuren en opvolgspreekuren in samenwerking met de Bibliotheek en Humanitas.
- Sociaal Werk De Schans zet landelijke en lokale fondsen in om inwoners te helpen zoals het jeugd sport en cultuur fonds, stichting Leergeld, SUN etc.
- Sociaal Werk De Schans leidt wanneer nodig inwoners toe naar GKB voor schuldenregeling, budgetbeheer of schuldsaneringstraject.
- Sociaal Werk De Schans biedt stageplekken aan inwoners uit Westerkwartier met een afstand tot de arbeidsmarkt die zich willen opleiden tot ervaringsdeskundige (MBO3). Dit in samenwerking met Tinten en Noorderpoortcollege.
- Sociaal Werk De Schans draagt zorg voor toeleiding naar werk en voert nauwe afstemming met consultants van Mens & Gezin en team Werk en Ontwikkeling.
- Sociaal Werk De Schans heeft actief bijgedragen aan het realiseren van een Sinterklaascadeau voor kinderen in huishoudens met een laag inkomen. Onder de titel 'Pakjesboot 22' werkten ze samen met de Voedselbank, Leergeld, Humanitas en Platform Kerken Westerkwartier.
- Sociaal Werk De Schans werkt mee aan project Route Rubicon. Route Rubicon helpt jongeren die om verschillende redenen zijn uitgestroomd uit het reguliere onderwijs om (alsnog) een mbo 2-diploma te behalen. Ze kunnen daarmee aan het werk of een vervolgopleiding kiezen.

Individuele hulpverlening

- Sociaal Werk De Schans biedt budgetbegeleiding om inwoners te ondersteunen bij het omgaan met hun inkomen en (huishoudelijke) administratieve zaken.
- Medewerkers van Sociaal Werk De Schans wijzen inwoners op energiebesparende maatregelen en projecten met voorzieningen gekoppeld aan energiearmoede.
- Sociaal Werk De Schans biedt (praktische) ondersteuning bij het invullen van formulieren die betrekking hebben op het aanvragen van regelingen en voorzieningen.
- Thuiszitters worden geholpen weer deel te nemen aan sport en/of werk d.m.v. individuele begeleiding.
- Sociaal Werk De Schans onderzoekt de mogelijkheid tot dagbestedingsactiviteiten voor mensen die dagbesteding behoeven.
- Sociaal Werk De Schans biedt individuele ondersteuning bij allerlei zaken die het dagelijks leven (dreigen te) belemmeren waardoor participeren weer mogelijk wordt.
- Sociaal Werk De Schans biedt onafhankelijke cliëntondersteuning.
- Medewerkers stimuleren inwoners actief gebruik te maken van een werkcoach.
- Sociaal Werk De Schans organiseert belastingspreekuren en opvolgspreekuren.
- Sociaal Werk De Schans biedt stageplekken aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt die zich willen opleiden tot ervaringsdeskundige.

Collectieve activiteiten

- Training 'Mijn Positief Budget'.
- Uitvoering Pilot Vroegsignalering en actieve benadering van inwoners om zo vroeg mogelijk gepaste ondersteuning te bieden.
- Sociaal Werk De Schans geeft via sociale media informatie over regelingen en voorzieningen voor minima.
- Sociaal Werk De Schans biedt voorlichting aan jongeren over rondkomen met je geld.
- Ontmoetingsmomenten zoals 'Bakkie in de Bieb', 'Buurtba(n)kje' en 'Buurtbakkie' zijn toegankelijk voor alle inwoners met een smalle beurs én behoefte aan ontmoeting.
- Sociaal Werk De Schans participeert actief in het project 'Van arm naar beter'. De projectgroep buigt zich over herijking minimabeleid binnen de gemeente.
- Medewerkers zijn vanuit 'ieder kind telt mee' getraind om op scholen voorlichtingsactiviteiten te geven en begeleiden die kinderen bewust maken van armoede en kansongelijkheid in Nederland.
- Thuiszitters worden geholpen weer deel te nemen aan sport en/of werk d.m.v. collectieve (sportieve) activiteiten.
- Buurtwerkers gaan proactief de straat op en bezoeken hang- en ontmoetingsplekken van inwoners. Zij voorzien inwoners van informatie en advies en leiden toe naar voorzieningen.
- Sociaal Werk De Schans organiseert vrijwilligerswerk en voorziet vrijwilligers van trainingen.
- Sociaal Werk De Schans verzorgt weerbaarheidstrainingen aan kinderen, pubers en volwassenen.

Inzet van expertise

- Sociaal Werk De Schans draagt bij aan armoedebestrijding door hierin actief de samenwerking op te zoeken met Gemeente Westerkwartier, Humanitas, Schuldhulpmaatje, de Voedselbank, Taalhuis, Solidair Groningen/Drenthe, stichting PKW en Stichting Leergeld.
- De Schans onderhoudt contacten en werkt samen met (keten)partners, zoals zorgaanbieders, bestaande vrijwilligersorganisaties en ondernemers, waarin vraag en aanbod met elkaar verbonden wordt en inwoners worden toegeleid naar (vrijwilligers-)werk.
- Sociaal Werk De Schans verzorgt VIP! spreekuren, waar inwoners met vragen, wensen en ideeën rondom (vrijwilligers-)werk in Westerkwartier terecht kunnen voor advies en bemiddeling.

Informatiebronnen

4 Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2022). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

5 Persoonlijke communicatie teamleiders Sociaal Werk De Schans.

Activiteiten

Overzicht van de inzet van Sociaal Werk De Schans

Samenwerking en doorverwijzingen

Individuele hulpverlening

Collectieve Activiteiten

- Sociaal Werk De Schans organiseert een vrijwilligersmarkt waar vrijwilligersorganisaties en inwoners elkaar kunnen vinden en zodoende gemotiveerd worden naar (onbetaalde) arbeidsparticipatie.
- Sociaal Werk De Schans biedt i.s.m. Alfacollege en consulent P-Wet het traject 'Supermama' aan, gericht op het empoweren van vrouwen met als onderliggend doel financiële zelfstandigheid voor alleenstaande moeders.

Inzet van expertise

Informatiebronnen

4 Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk De Schans. (2022). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk De Schans.

5 Persoonlijke communicatie teamleiders Sociaal Werk De Schans.

Samenwerking

Sociaal Werk De Schans werkt op verschillende manieren samen met partners in het veld. De samenwerkingspartners worden op deze pagina visueel weergegeven. De bronnen die voor onderstaande informatie zijn gebruikt zijn het Doelen Inspanningen Netwerk⁶ en de gesprekken met teamcoaches van Sociaal Werk De Schans⁷.

Netwerkpartners

Onderwijs
Basisscholen
Middelbare scholen
Noorderpoortcollege

Fondsen
Stichting Leergeld
Jeugd- Sport- en Cultuurfonds
SUN
Stichting Noodfonds Westerkwartier

**Gemeente
Westerkwartier**
Team Mens en Gezin
Team Werk en
ontwikkeling
Werkcoaches

Vrijwilligers
Voedselbank
(Sport-)Verenigingen
Platform Kerken Westerkwartier

Professionele hulpverlening
Tinten
Humanitas/Schuldhulpmaatje
De GKB

Maatschappelijke organisaties
Bibliotheek en Taalhuis
Solidair Groningen/Drenthe

Inzet expertise

Sociaal Werk De Schans draagt bij aan armoedebestrijding door hierin actief de samenwerking op te zoeken met Gemeente Westerkwartier, Humanitas, Schuldhulpmaatje, de Voedselbank, Taalhuis, Solidair Groningen/Drenthe, Platform Kerken Westerkwartier en Stichting Leergeld

Sociaal Werk De Schans onderhoudt contacten en werkt samen met (keten-)partners, zoals zorgaanbieders, bestaande vrijwilligersorganisaties en ondernemers, waarin vraag en aanbod met elkaar verbonden wordt en inwoners worden toegeleid naar (vrijwilligers-)werk. Daarbij maken ze gebruik van het (online) platform VIP.

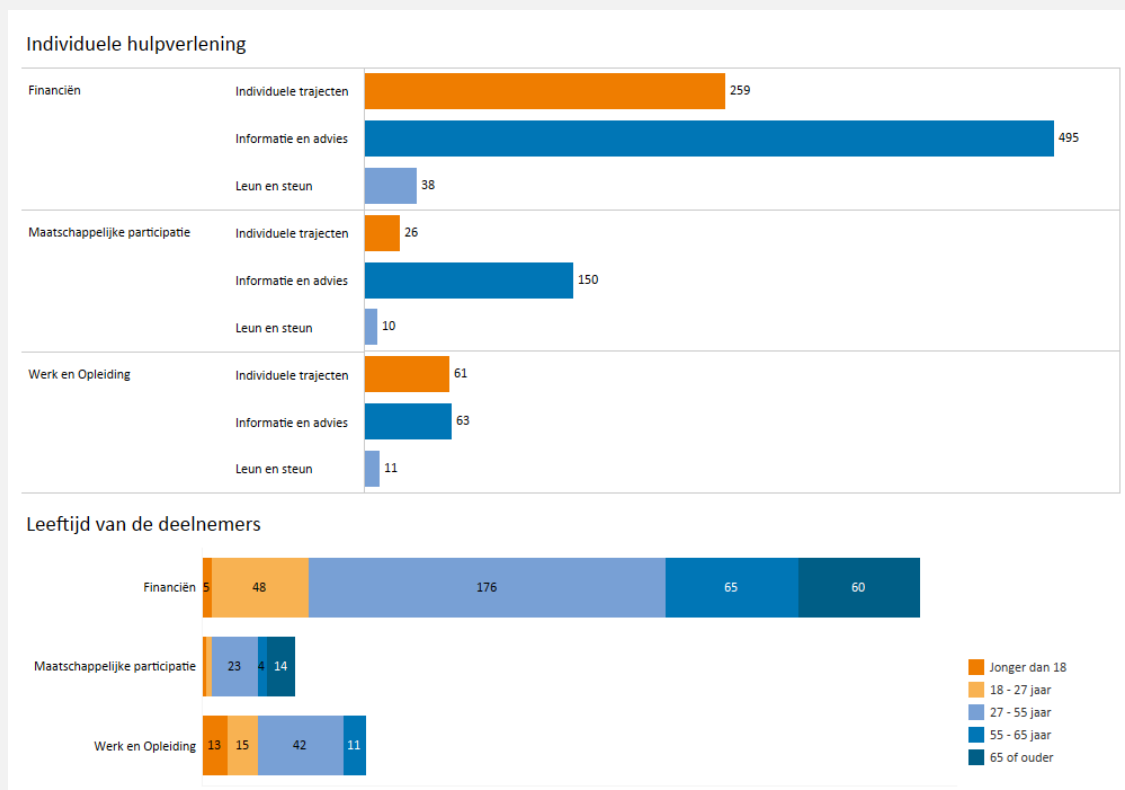
Individuele hulpverlening

Sociaal Werk De Schans werkt met de combinatie Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM), waarbij Positieve Gezondheid met name gaat over de beleving van de inwoner (wat is voor de inwoner belangrijk en waar wil hij/zij mee aan de slag) en de ZRM de professionele blik op de situatie van de inwoner is.

Sociaal Werk De Schans registreert bij individuele trajecten waar de hulpvraag van inwoners ligt, aan welke dimensie van Positieve Gezondheid zij willen werken en het domein van de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) waarop de vraag van toepassing is⁸. Iedere intake is anders en het is niet altijd toepasselijk om bij een intake de Positieve Gezondheid uit te vragen. Ook wordt niet altijd een score op de Zelfredzaamheidsmatrix geregistreerd. Onderstaande cijfers geven dan ook niet alle trajecten weer.

Bij Sociaal Werk De Schans kan de individuele hulpverlening in drie verschillende vormen ingezet worden. Deze vormen verschillen in duur, intensiteit en zwaarte. Soms hebben inwoners alleen behoefte aan 'informatie en advies'. In andere gevallen is het nodig dat een medewerker van Sociaal Werk De Schans de inwoner hier en daar ondersteunt en een vinger aan de pols houdt. Deze vorm van ondersteuning wordt 'leun en steun' genoemd. De intensievere hulpverlening valt onder 'individuele trajecten'.

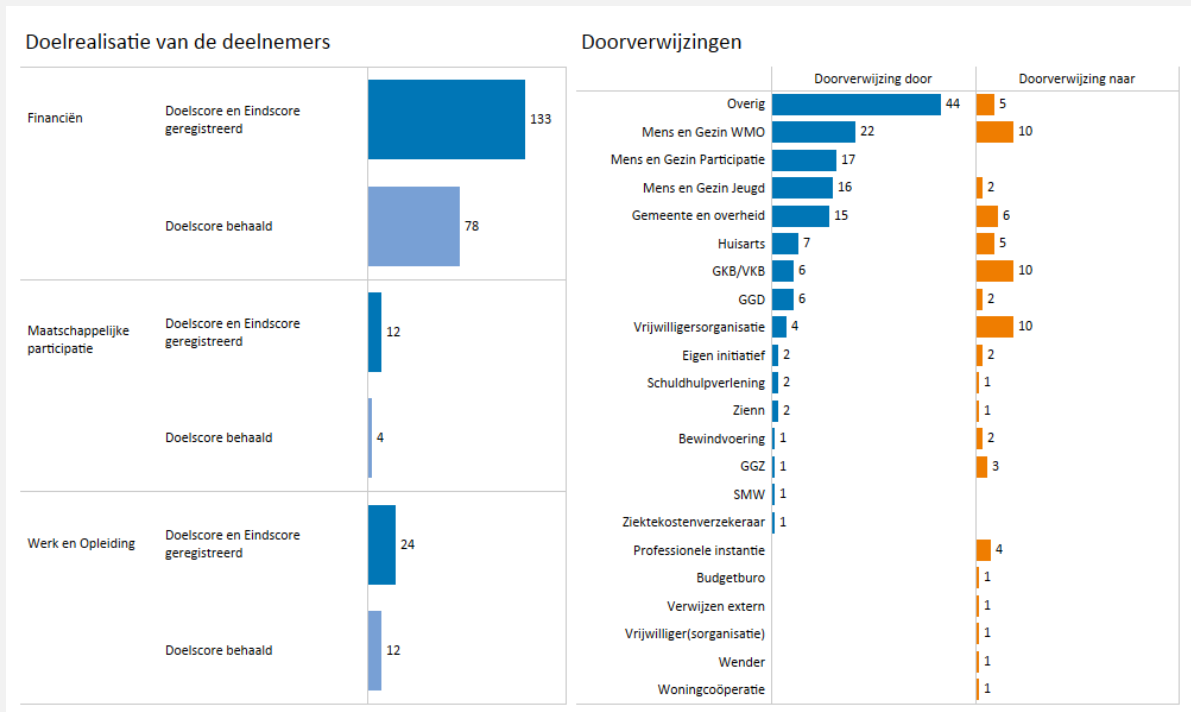
In bovenstaande figuur zijn de aantallen geregistreerde hulpverleningstrajecten voor de zelfredzaamheidsdomeinen Financiën, Maatschappelijke participatie en Werk en opleiding weergegeven. In de meeste gevallen wordt informatie en advies verstrekt op deze thema's. In 2022 is er 792 keer individuele hulp verleend op het hoofddomein Financiën.

De grootste groep inwoners die ondersteuning krijgt op een van deze domeinen is tussen de 27 en 55 jaar oud. Maar ook de andere leeftijdsgroepen worden bereikt met het hulpaanbod op het gebied van Financiën, Maatschappelijke participatie en Werk en opleiding.

Informatiebronnen

8 Flinterman, F., Lauriks, S., de Wit, M., Cremer, S., Fassaert, T., Verhoeff, A., & Manshanden, J. (2019). Mijn Positieve Gezondheid en de Zelfredzaamheid-Matrix. TSG-Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen, 97(7-8), 160-164.

Individuele hulpverlening

Bij de intake van een inwoner die een individueel traject gaat volgen wordt waar mogelijk een doelscore op de zelfredzaamheidsmatrix geformuleerd en geregistreerd. Dit wordt alleen gedaan bij volwassen inwoners. Van de trajecten die betrekking hebben op inwoners onder de 18 jaar zijn dus geen doelregistraties beschikbaar. Ook in sommige andere gevallen kan het voorkomen dat een doelregistratie niet passend is bij de hulpvraag van de inwoner.

De inzet van Sociaal Werk De Schans is niet de enige factor die van invloed is op het wel of niet behalen van de doelscores van inwoners. Er zijn ook externe factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de inwoner, zoals levensgebeurtenissen, de inzet van andere instanties en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de energiecrisis. Het wel of niet behalen van een doelscore is dus altijd een samenspel van al deze factoren. Daarnaast kan het niet behalen van een doelscore betekenen dat escalatie van problematiek juist is voorkomen. Het wel of niet behalen van een doelscore is dus altijd een samenspel van al deze factoren en de interpretatie is niet altijd eenduidig.

In 2022 is er bij 133 van de individuele trajecten op het zelfredzaamheidsdomein Financiën zowel een doelscore als een eindscore geregistreerd. Bij 78 (59%) van deze trajecten is de doelscore behaald. Binnen het domein Maatschappelijke participatie werden er van 12 trajecten een doel- en eindscore geregistreerd en is de doelscore in 4 gevallen behaald. Binnen het domein Werk en opleiding is de doelscore bij precies de helft van de trajecten met een volledige doelregistratie behaald.

In sommige gevallen registreren medewerkers hoe een inwoner bij Sociaal Werk De Schans binnen is gekomen. In de bovenstaande figuur is voor de individuele trajecten op de domeinen Financiën, Maatschappelijke participatie en Werk en opleiding te zien door en naar welke partijen de inwoners doorverwezen zijn. Veruit de meeste inwoners waarvan is geregistreerd is door wie ze doorverwezen zijn naar Sociaal Werk De Schans, komen binnen via een afdeling van de gemeente Westerkwartier. Sociaal Werk De Schans verwijst zelf op deze thema's het vaakst door naar de GKB/VKB, vrijwilligersorganisaties of team Mens en Gezin WMO van de gemeente Westerkwartier.

Collectieve activiteiten

Mijn positief budget

Training voor inwoners van 18 jaar en ouder met als doel om inwoners te leren hoe ze kunnen rondkomen zonder in de schulden te raken en hoe ze hun administratie overzichtelijk kunnen houden. Hiermee wordt bijgedragen aan het bevorderen van de maatschappelijke participatie van deelnemers en hun gezinsleden, het voorkomen van schulden en een toename sociale contacten en de versterking van het netwerk.

Bijeenkomsten: 6 Gemiddeld aantal deelnemers: 6

Vooraf preventief

Kracht van de groep startscore: 2 (groep kan veel zelf)
Kracht van de groep eindscore: 4 (groep kan nagenoeg alles zelf)

Belastingspreekuren

Persoonlijke hulp bij het invullen van de belastingaangifte voor inwoners die geen professionele hulp kunnen inhuren. Inwoners kunnen inlopen tijdens belastingspreekuren om hun vragen te stellen. Lokale administratieve kantoren dragen bij aan de advisering. De spreekuren worden samen met Humanitas Westerkwartier en Bibliotheken Westerkwartier georganiseerd.

Niet beschikbaar

Preventief en curatief

Buurtbakkies

Sociaal Werk De Schans organiseert ontmoetingsmomenten zoals 'Bakkie in de Bieb', 'Buurtba(n)kje' en 'Buurtbakkie' zijn toegankelijk voor alle inwoners met een smalle beurs én behoefte aan ontmoeting.

Bijeenkomsten: 69 Gemiddeld aantal deelnemers: 13

Preventief

Pilot Vroegsignalering

Sociaal Werk De Schans geeft vanuit de vernieuwde wet gemeentelijke schuldhelpverlening uitvoering aan de Pilot Vroegsignalering en gaan actief af op geselecteerde meldingen om inwoners zo vroeg mogelijk gepaste ondersteuning te bieden

50 meldingen per maand

Preventief

Collectieve activiteiten

Van arm naar beter

Niet beschikbaar

Preventief en Curatief

Sociaal Werk De Schans participeert bij het Armoedepact actief in het project 'Van arm naar beter', waar deelname aan de speelweken toegevoegd zal worden aan het Kindpakket, zodat kinderen uit minimagezinnen door armoede niet uitgesloten hoeven worden op deelname. Daarnaast buigt de projectgroep 'Van Arm naar Beter' zich over de herijking van het minimabeleid binnen de gemeente Westerkwartier. Ook is 'De Potjeswijzer' eind 2021/begin 2022 opgeleverd.

Ieder kind telt mee

Bijeenkomsten: 7 Gemiddeld aantal deelnemers: 31

Preventief

Kracht van de groep startscore: 3 (groep kan bijna alles zelf)
Kracht van de groep eindscore: 3 (groep kan bijna alles zelf)

Sociaal Werk De Schans werkt mee aan het project 'Ieder kind telt mee'. Dit is een project van de voedselbank en Solidair Groningen om armoede op basisscholen onder de aandacht te brengen en bespreekbaar te maken. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans zijn getraind om op scholen voorlichtingsactiviteiten te begeleiden die kinderen bewust maken van armoede en kansenongelijkheid in Nederland.

Route Rubicon

Bijeenkomsten: 7 Gemiddeld aantal deelnemers: 52

Preventief en Curatief

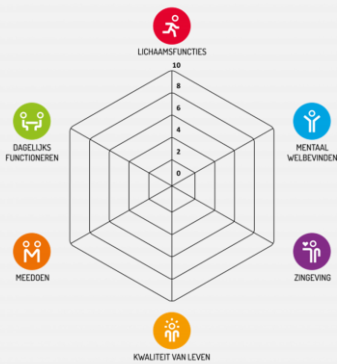
Kracht van de groep startscore: 3 (groep kan bijna alles zelf)
Kracht van de groep eindscore: 1 (groep kan het niet op eigen houtje)

Sociaal Werk De Schans leidt jongeren naar Route Rubicon. Route Rubicon is een route voor kwetsbare jongeren die vanwege allerlei redenen zijn uitgestroomd uit het regulier onderwijs en hiermee alsnog een MBO niveau 2 diploma kunnen halen. Het opleidingstraject is aangepast naar de behoeften en mogelijkheden van de jongeren. Er is een kleinere klas, veel persoonlijke ondersteuning en een sterke koppeling tussen theorie en praktijk.

Informatiebronnen

Sociaal Werk De Schans (2022). Dit geldt voor alle aantallen met betrekking tot het bereik in dit hoofdstuk.

Samenvatting en duiding

Sociaal Werk De Schans zet zich in om mensen met een laag inkomen in de gemeente Westerkwartier te ondersteunen. Ze streeft ernaar om hiermee onder andere de kwaliteit van leven van deze inwoners te versterken.

De gemeente heeft Sociaal Werk De Schans daarbij de volgende doelen¹ meegegeven:

1. Inzicht in doelgroepen die momenteel ondersteuning krijgen bij de financiële problemen en op welke manier.
2. Inzicht in het aanbod ter bestrijding van armoede en op welke punten het aanbod kan worden aangepast of aangevuld.
3. Het aantal kinderen dat in de gemeente Westerkwartier opgroeit in armoede neemt af.
4. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van voorzieningen die onder de P-wet vallen verminderd kunnen worden.
5. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van bijstandsuitkeringen verminderd kunnen worden.

Algemene situatie in Westerkwartier

In de gemeente Westerkwartier wonen naar verhouding minder mensen met een laag inkomen in de rest van het land. Toch moeten in 2021 ongeveer 1.200 huishoudens rondkomen van een inkomen onder de lage inkomensgrens. Ongeveer 500 kinderen in de gemeente Westerkwartier wonen in een huishouden met een laag inkomen. De lage inkomensgrens is een objectieve manier om naar inkomen te kijken, maar zegt niets over de beleving van armoede. Het aandeel inwoners in de gemeente Westerkwartier dat moeite heeft met rondkomen is ook lager dan landelijk en provinciaal, maar ligt een stuk hoger dan het aandeel huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens. Ook het aantal bijstandsuitkeringen en ingezette re-integratievoorzieningen is relatief laag in de gemeente Westerkwartier.

1. Inzicht in doelgroepen die momenteel ondersteuning krijgen bij de financiële problemen en op welke manier

Uit de registraties van de individuele hulpverlening op het zelfredzaamheidsdomein Financiën kunnen we afleiden dat inwoners Sociaal Werk De Schans goed weten te vinden als het gaat om ondersteuning bij financiële zorgen. In 2022 is er **792 keer individuele hulp** verleend op het hoofddomein Financiën. De grootste groep bestaat uit inwoners tussen de 27 en 55 jaar. Dit is ook de leeftijdsgroep met het hoogste risico op armoede.

Het collectieve aanbod voor ondersteuning bij financiële problemen is niet gericht op een specifieke doelgroep. Medewerkers van Sociaal Werk De Schans proberen zo veel mogelijk inwoners met financiële problemen te bereiken. Dat proberen ze door **outreaching** te werken. In 2022 werd het door de inflatie en stijgende energieprijzen gemakkelijker om de schaamte rondom armoede te doorbreken en konden er ook nieuwe doelgroepen bereikt worden.

2. Inzicht in het aanbod ter bestrijding van armoede en op welke punten het aanbod kan worden aangepast of aangevuld

Sociaal Werk De Schans zet zich in om een **centrale positie** in te nemen in het netwerk rondom armoedebestrijding. Op deze manier heeft Sociaal Werk De Schans goed zicht op het aanbod en op welke terreinen het aanbod kan worden aangevuld. De toegenomen financiële zorgen bij inwoners waren aanleiding **om bestaande samenwerking te versterken en nieuwe samenwerkingen te ontwikkelen**. Op de welzijn en energiemarkten werden bijvoorbeeld ook andere partijen aangehaakt op het gebied van sport en cultuur. Zo werd een specifiek probleem als financiële zorgen op integrale wijze benaderd.

Informatiebronnen

1 Dit zijn de geformuleerde doelen uit de DIN. De basis voor deze doelen zijn de doelen uit de opdracht van de gemeente geweest.

Sociaal Planbureau Groningen & Sociaal Werk de Schans. (2020). *Doelen en inspanningen netwerk*. Leek: Sociaal Werk de Schans.

Samenvatting en duiding

3. Het aantal kinderen dat in de gemeente Westerkwartier opgroeit in armoede neemt af

Het aandeel kinderen in een huishouden met een laag inkomen in de gemeente Westerkwartier neemt tussen 2013 en 2021 licht, maar gestaag af. Dit is in lijn met de landelijk en provinciale trend. Sociaal Werk De Schans zet zich met name in om **de gevolgen van kinderarmoede te verzachten**. Sociaal Werk De Schans participeert bij het Armoedepact actief in het project 'Van arm naar beter', waar deelname aan de speelweken toegevoegd zal worden aan het Kindpakket, zodat kinderen uit minimagezinnen door armoede niet uitgesloten hoeven worden op deelname. Daarnaast zet Sociaal Werk De Schans zich in om bewustwording te creëren bij kinderen over armoede en kansenongelijkheid.

4/5. Inzicht in aanpakken waarmee gebruik van voorzieningen die onder de P-wet/bijstandsuitkeringen vallen verminderd kunnen worden

De inzet van Sociaal Werk De Schans om het gebruik van de participatievoorzieningen te beperken is met name preventief. Zo stimuleert en versterkt Sociaal Werk De Schans de **zelfredzaamheid en eigen kracht van inwoners**. Hierdoor zullen inwoners minder snel afhankelijk zijn van voorzieningen die onder de participatiewet vallen, zoals een bijstandsuitkering.

Veel van de inspanningen die Sociaal Werk De Schans die bijdragen aan deze doelen, vallen niet onder het thema armoede of financiën. **Vaak zijn oorzaken van financiële problemen gekoppeld aan andere levensdomeinen**, bijvoorbeeld het ontbreken van een startkwalificatie. Sociaal Werk De Schans zet zich in om jongeren te ondersteunen om een opleiding af te ronden. Jongeren met een startkwalificatie lopen minder risico om afhankelijk te worden van een bijstandsuitkering. In het onderzoek van 2021 besteedden we hier aandacht aan.

De impact van Sociaal Werk De Schans

De ondersteuning die Sociaal Werk De Schans inwoners biedt bij hun vragen op het gebied van financiën, werk en participatie maakt een **belangrijke impact op het verminderen van armoede en het bevorderen van arbeidsparticipatie** in de gemeente Westerkwartier. In 2022 heeft Sociaal Werk De Schans **792** keer individuele hulp geboden aan inwoners van de gemeente Westerkwartier met een hulpvraag onder het hoofddomein Financiën. Er is **168** keer individuele hulp geboden op het gebied van Maatschappelijke participatie en **135** keer op het gebied van Werk en inkomen. Ook onder de andere hoofddomeinen kunnen vragen op het gebied van financiën en participatie vallen, die zijn nu nog niet meegerekend. Het daadwerkelijke aantal trajecten dat gericht is op financiën en participatie zal dus nog wat hoger zijn.

De inzet van Sociaal Werk De Schans op het thema armoede en arbeidsparticipatie is met name **preventief** van aard. Door in te zetten op de zelfredzaamheid en eigen kracht van inwoners, worden inwoners weerbaarder voor tegenslagen in het leven, zo ook financieel. Hierdoor neemt de kans dat zij op eigen kracht weten te participeren op de arbeidsmarkt toe. Daardoor zullen ze **minder snel gebruik maken van voorzieningen in de participatiewet**.

Sociaal Werk De Schans zet zich in om de gevolgen van kinderarmoede te verzachten en om **sociale uitsluiting te verminderen**, bijvoorbeeld door bewustwording te creëren op scholen. Wanneer kinderen minder te maken krijgen met sociale uitsluiting, krijgen ze meer kansen. Hierdoor **verbetert hun toekomstperspectief** en neemt het risico op armoede en gerelateerde problematiek af.

Doordat Sociaal Werk De Schans een **goede positie in het netwerk** heeft, konden de urgente financiële zorgen die inwoners voelden in 2022 adequaat worden geadresseerd. Daarnaast werd de crisis benut als kans om meer inwoners met financiële zorgen te bereiken. Op deze manier kan Sociaal Werk De Schans nog eerder signaleren en beter de escalatie van financiële problematiek voorkomen. Door (de gevolgen van) armoede te **voorkomen, verzachten en verminderen**, maakt Sociaal Werk De Schans een duurzame en positieve impact op het gebied van armoede en arbeidsparticipatie in de gemeente Westerkwartier.

COLOFON

Auteurs

Jessy Snip (onderzoeker)

j.snip@sociaalplanbureaugroningen.nl

06-46081444

Erik Meij (onderzoeker)

e.meij@sociaalplanbureaugroningen.nl

06-13581471

Sociaal Planbureau Groningen is onderdeel van CMO STAMM

www.sociaalplanbureaugroningen.nl